

Spis treści

I WPROWADZENIE	4
1. UWARUNKOWANIA PRAWNE I PODSTAWOWE DEFINICJE DOTYCZĄCE REWITALIZACJI.....	4
2. INSTRUMENTY PLANISTYCZNE ZWIĄZANE Z REWITALIZACJĄ.....	35
II. DIAGNOZA OBECNEJ SYTUACJI W GMINIE TRZCIANA.....	44
3.1 SFERA PRZESTRZENNA	44
3.1.1 CHARAKTERYSTYKA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE ROZWOJU GMINY	44
3.1.2 PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	51
3.1.3. ZASOBY ŚRODOWISKA NATURALNEGO.....	54
3.1.4. ANALIZA ZASOBU MIESZKANIOWEGO GMINY	59
3.1.5. ZASOBY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ GMINY	62
3.1.6. INFRASTRUKTURA DROGOWA	79
3.1.7. INFRASTRUKTURA KULTURY I SPORTU.....	81
Świetlice.....	93
• STOWARZYSZENIE NASZA LESZCZYNA KRS: 0000520151.....	97
3.1.8. ZABYTKI.....	100
3.1.10. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W OBRZARZE PRZESTRZENNYM	132
3.2 SFERA GOSPODARCZA.	132
3.2.1. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	132
3.2.3. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W OBRZARZE GOSPODARCZYM.....	134
3.3 SFERA SPOŁECZNA.....	135
3.3.1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	135
3.3.2. POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA REJESTROWEGO.....	139
3.3.3. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	142
3.3.4. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	150
Ubóstwo.....	157
Niepełnosprawność i długotrwała choroba.....	162
3.3.5. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W OBSZARZE SPOŁECZNYM.....	172

4. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH	173
9. ANALIZA SWOT	190
III ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI (GPR) GMINY TRZCIANA.....	198
6. WIZJA REWITALIZACJI GMINY TRZCIANA.....	198
7. MISJA REWITALIZACJI GMINY TRZCIANA	198
8. CELE REWITALIZACJI I ICH REALIZACJA	199
8. KRYTERIA WYBORU OBSZARÓW KRYZYSOWYCH	201
10. DELIMITACJA OBSZARÓW KRYZYSOWYCH NA TERENIE GMINY TRZCIANA.....	203
11. OPIS OBSZARÓW KRYZYSOWYCH WRAZ Z UZASADNIENIEM WYBORU	205
12. POZOSTAŁE RODZAJE PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH REALIZUJĄCYCH KIERUNKI DZIAŁAŃ, MAJĄCYCH NA CELU ELIMINACJĘ LUB OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ZJAWISK POWODUJĄCYCH SYTUACJĘ KRYZYSOWĄ.....	212
13. ZADANIA INWESTYCYJNE I SPOŁECZNE NA OBSZARZE REWITALIZACJI	213
13.1 ZADANIA INWESTYCYJNE NA OBSZARZE REWITALIZACJI.....	213
13.2 ZADANIA SPOŁECZNE NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM.....	230
13.3 MATRYCA POWIĄZANIA ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I SPOŁECZNYCH GPR	254
14. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ.....	260
15. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE GPR TRZCIANA.....	264
15.1 INSTRUMENTY FINANSOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI.....	264
15.2 FINANSOWANIE INWESTYCJI W OPARCIU O PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE (PPP).....	268
15.3 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI W GPR TRZCIANA	274
16. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI.....	274

16.1 Podsumowanie konsultacji społecznych.	275
17. SYSTEM WDRAŻANIA GPR GMINY TRZCIANA	278
18. ZARZĄDZANIE, MONITORING, EWALUACJA GPR GMINY TRZCIANA .	280
19. BIBLIOGRAFIA	289

I WPROWADZENIE

1. UWARUNKOWANIA PRAWNE I PODSTAWOWE DEFINICJE DOTYCZĄCE REWITALIZACJI

Działania dotyczące rewitalizacji wpisują się także w szeroki kontekst działań Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczących polityki przestrzennej kraju, w szczególności Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, m.in. w zakresie:

- przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego,
- przeciwdziałania suburbanizacji,
- optymalizacji gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi, głównie poprzez nadanie priorytetu inwestycjom typu brownfield zamiast greenfield, głęboką przebudowę i adaptację zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji, np. kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, gospodarczych oraz rekultywację terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze.

1.1. NARODOWY PLAN REWITALIZACJI

Rewitalizacja jest w tej chwili jednym z priorytetów działania Rządu, co znalazło odzwierciedlenie w decyzji Prezesa Rady Ministrów w 2013 r. dotyczącej określenia Narodowego Planu Rewitalizacji (NPR).

NPR został zaprojektowany jako zestaw rozwiązań na rzecz stworzenia korzystnych warunków do prowadzenia skutecznej rewitalizacji, w odniesieniu do przygotowanej przez samorząd gminy diagnozy lokalnych potrzeb i potencjałów. NPR zakłada działania w wielu płaszczyznach, obejmujących m.in. zmiany legislacyjne, narzędzia, informację i edukację oraz instrumenty finansowe. Mówi o kierunkach zmian, które stworzą przyjazne warunki dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce oraz upowszechnia i usystematyzują jej prowadzenie.

Narodowy Plan Rewitalizacji stanowić będzie rdzeń systemu i zawiera opis jego głównych elementów, diagnozę aktualnego stanu procesów rewitalizacyjnych w Polsce, cel strategiczny, kierunki interwencji, charakterystykę poszczególnych narzędzi i rozwiązań na rzecz rewitalizacji oraz planowane i postulowane kierunki ich zmian lub potrzeby wprowadzania nowych instrumentów. NPR będzie zawierał także opis wymagań dla Programów Rewitalizacji i dla prowadzenia samego procesu rewitalizacji, aby można było uznać go za pełny i prawidłowy. Poza dokumentem głównym, na pakiet NPR będą się składały: regulacje i nowe regulacje (rozwiązania legislacyjne, ustawa o rewitalizacji), instrumenty wsparcia (krajowe i unijne), informacja i edukacja.

W NPR wskazana zostanie konieczność powiązania procesu rewitalizacji ze wszystkimi politykami gminy, m.in. poprzez uwzględnianie interwencji w zakresie przekształceń terenu oraz koordynację programów rewitalizacji z gminnymi dokumentami

planowania przestrzennego, polityką społeczną, mieszkaniową czy lokalnymi dokumentami strategicznymi.

Horyzont czasowy dokumentu to 2022 rok. Wyznaczenie go związane jest z jednej strony ze środkami finansowymi dostępnymi dla Polski z budżetu UE na lata 2014-2020, a z drugiej z możliwością zbudowania mocnych podstaw dla krajowych instrumentów, które będą nabierały coraz większego znaczenia w miarę ubywania środków UE.

Wizja Narodowego Planu Rewitalizacji

Myślą przewodnią Narodowego Planu Rewitalizacji ma być zapewnienie mu możliwie powszechnego charakteru tak, aby jak najszersze grono obywateli i podmiotów mogło się utożsamić z ideą naprawy środowiska miejskiego i włączać się lub podejmować z własnej inicjatywy działania w tym zakresie. Z tej perspektywy plan odnieść się ma zarówno do zagadnienia przywracania świetności dzielnicom śródmiejskim, uzdrawiania relacji społecznych i rozwiązywania problemów infrastrukturalno-technicznych w zaniedbanych dzielnicach „miasta XIX-wiecznego” i blokowiskach, ponownego zagospodarowania terenów przemysłowych, powojennych, pokolejowych i poportowych, jak i innych sytuacji, w których władze samorządowe lub mieszkańcy dochodzą do wniosku, że miasto powinno być na danym obszarze „uzdrowione”. Podkreślić należy, że dokonywane w ramach NPR wyznaczanie obszarów zdegradowanych ma mieć na celu wskazanie priorytetów i miejsc koncentracji działań, a nie kreślenie granic, poza którymi znajdują się mieszkańcy miast niezainteresowani NPR. Podejście NPR ma być inne: ma wskazywać, że każdy – jeśli odczuwa taką potrzebę i ma wolę się w to angażować – może włączyć się w zmienianie na lepsze otaczającego środowiska miejskiego. W sferze zainteresowania NPR pozostawać będzie możliwie szeroki zakres przedsięwzięć i inicjatyw nakierowanych na odnowę i ulepszanie miast.

Powszechność NPR znajdzie odzwierciedlenie także z tego powodu, że będzie on w praktyce realizował zasadę terytorializacji, wyrażającą nowe, proefektywnościowe podejście w polityce rozwoju. W podejściu tym chodzi o świadome i zdecydowane ukierunkowanie wsparcia w ramach poszczególnych polityk publicznych na obszary strategicznej interwencji, wśród których są obszary zdegradowane. Podejście terytorialne oznacza koncentrację geograficzną wsparcia i dostosowanie go do lokalnych uwarunkowań i potrzeb. Warunkiem powodzenia tego podejścia jest maksymalna synchronizacja i koordynacja polityk, instrumentów i podmiotów. Dotyczy to szczególnie koordynacji instrumentów krajowych.

Równocześnie, obok dążenia do powszechności, drugim, niemniej ważnym filarem NPR, będzie przejście do pełniejszego, całościowego rozumienia rewitalizacji – nie jedynie jako modernizacji w wymiarze infrastrukturalnym (i to dotychczas często punktowej i nieco przypadkowej), ale jako zespołu działań prowadzonych kompleksowo, wielowymiarowo, skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie i terytorialnie w celu osiągnięcia założonych przemian w obszarach kryzysowych. Narodowy Plan Rewitalizacji promuje

podejście kompleksowe (a w przypadku ubiegania się o środki publiczne wręcz go wymaga), zakładające skoncentrowane wysiłki wielu podmiotów na rzecz wyprowadzenia ze stanu kryzysowego danego obszaru, obejmującego interwencję w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz kulturowej. Niezbędne jest przy tym, aby rewitalizacja obszarów zdegradowanych była elementem całościowej wizji rozwoju miasta.

Narodowy Plan Rewitalizacji powstaje jako odpowiedź na poważne wyzwania stojące przed wieloma polskimi miastami. Aby ta odpowiedź była znacząca, powszechna i skoordynowana, konieczne jest zaangażowanie strony rządowej, samorządowej oraz podmiotów prywatnych, ukierunkowanie środków i instrumentów polityk publicznych (środki UE, środki krajowe), rozwój instytucjonalny pod kątem prowadzenia złożonych działań rewitalizacyjnych oraz odpowiednie dostosowanie prawa.

Cel główny Narodowego Planu Rewitalizacji i definicja rewitalizacji

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Taka definicja rewitalizacji, wynikająca z projektu Krajowej Polityki Miejskiej, jest podstawą prac ustawowych w tym zakresie oraz elementem Wytocznych w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych – perspektywa finansowa 2014-2020.

Zmiany prawne

Ważny komponent NPR stanowią regulacje prawne.

Założeniem prac legislacyjnych w ramach NPR jest możliwie niewielka ingerencja w system prawa, mająca na celu umożliwienie różnorodnych działań ukierunkowanych na efektywne wyprowadzanie obszarów zdegradowanych ze stanów kryzysowych. Oznacza to dążenie do uniknięcia „przeregulowania” tej materii. Wynika to z natury rewitalizacji, która w każdym miejscu jest unikalnym konglomeratem różnorodnych działań, zatem każda zmiana ustawowa ma ułatwiać prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych, a jednocześnie żadna zmiana legislacyjna nie powinna ich utrudniać i komplikować.

Regulacje zatem dotyczyć będą:

- a) Statusu rewitalizacji i procedur jej bezpośrednio dotyczących:

- Ustawowego zdefiniowana rewitalizacji (charakter działań i powiązanie z programami rewitalizacji) Ustawowe zdefiniowanie rewitalizacji jest potrzebne jako podstawa dalszych regulacji dotyczących działań rewitalizacyjnych. Dokładna definicja jest przedmiotem szczegółowych uzgodnień, jednak jako ich podstawę należy przyjąć ustalenie, że ustawowa definicja rewitalizacji musi obejmować wszystkie niezbędne aspekty działań rewitalizacyjnych.
Wprowadzenie ustawowej definicji zapewni, że rewitalizacja będzie tak samo rozumiana przez wszystkie uczestniczące w niej podmioty.
- Określenia rewitalizacji jako zadania własnego gminy (dla uniknięcia sprzeczności interpretacyjnych i ograniczeń formalnych).
Wprowadzenie zmiany w art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym i uzupełnienie katalogu zadań własnych gminy o rewitalizację obszarów zdegradowanych. Zgodnie z art. 163 Konstytucji RP samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne niezastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych (takich jak organy ustawodawcze, administracja rządowa, wymiaru sprawiedliwości itp.).
Rewitalizacja jako zadanie własne gminy nie będzie zadaniem obowiązkowym (w rozumieniu art. 7 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym).
W realizacji tego zadania gmina powinna koordynować swe działania z działaniami podejmowanymi przez samorządy powiatowe i wojewódzkie, a także przez administrację rządową.
- Wprowadzenia ustawowej formuły programu rewitalizacji.
Określona zostanie ustawowo minimalna zawartość programu rewitalizacji, a także wymogi co do sposobu jego przygotowywania, uchwalania i realizacji. Spełnianie przez dany program rewitalizacji wymagań ustawowych będzie dawać podstawę do wykorzystania narzędzi ułatwiających prowadzenie rewitalizacji, a także do preferencyjnego wsparcia dla rewitalizacji w różnych instrumentach.
- Zdefiniowania rewitalizacji jako cel publiczny w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami (jako opcja: zdefiniowanie jako cel publiczny części inwestycji, które mogą wchodzić w skład działań rewitalizacyjnych, a dziś nie są celem publicznym, np. zieleni publiczna, budownictwo czynszowe o umiarkowanych czynszach).
Rozważane będzie nadanie rewitalizacji statusu celu publicznego (w rozumieniu art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami). Jedną z zalet takiego rozwiązania jest umożliwienie procedur wywłaszczeniowych, co w wielu przypadkach może pozwolić na bardzo znaczące usprawnienie prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Jednocześnie, proponowane zmiany legislacyjne nie mogą prowadzić do ryzyka ich nadużyć.

- Zapewnienia udziału mieszkańców miasta (obszaru zdegradowanego) oraz innych partnerów (społecznych i gospodarczych) w przygotowaniu programu rewitalizacji i jego wdrażaniu (m.in. poprzez powołanie komitetu rewitalizacji, określenie sposobu jego tworzenia i jego głównych zadań). Istnieje potrzeba ustawowego umocowania komitetu rewitalizacji – jako formalnej struktury zapewniającej współdziałanie organów gminy, mieszkańców i interesariuszy z obszaru rewitalizacji. W skład komitetu wchodzić powinni przedstawiciele wybrani przez radę gminy, wskazani przez wójta (burmistrza albo prezydenta miasta) oraz przedstawiciele interesariuszy (mieszkańców, inwestorów, właścicieli nieruchomości i in.). Zadaniem komitetu powinna być współpraca z gminą zarówno przy opracowaniu programu rewitalizacji jak i podczas jego realizacji i monitorowaniu. Celem działań komitetu rewitalizacji byłaby przede wszystkim koordynacja przedsięwzięć podejmowanych na obszarze rewitalizacji przez wszystkie zainteresowane podmioty.
- b) Zagadnień dotyczących powiązania rewitalizacji i planowania przestrzennego:
 - Powiązania procesów rewitalizacyjnych z planowaniem przestrzennym gminy (wówczas kiedy planowana rewitalizacja zakłada przekształcenia w zagospodarowaniu przestrzennym), tak aby doprecyzować i jednoznacznie uregulować zasady koordynowania działań rewitalizacyjnych (programu rewitalizacji) z planowaniem przestrzennym (MPZP, SUiKZP).
 - Uregulowania problematyki nieruchomości porzuconych i nieruchomości, których stan prawny nie jest ustalony, co blokuje samorządom możliwość podjęcia działań wobec nich, w tym także prowadzenia inwestycji na tym obszarze.
 - Wprowadzenia narzędzi urbanistyki operacyjnej, które mają stworzyć szerszą paletę rozwiązań pozwalających na skuteczne i spójne działania rewitalizacyjne, szczególnie na obszarach, na których zastosowanie takich narzędzi ma uzasadnienie i może być rozważane.
- c) Zagadnień mających na celu stworzenie sprzyjającego otoczenia prawnego i zachęt do działań rewitalizacyjnych (po przeprowadzeniu szczegółowej analizy ich powiązań w systemie prawa, celem tych zmian będzie eliminacja utrudnień i ograniczeń w prowadzeniu kompleksowych działań rewitalizacyjnych oraz dla zapewnienia ciągłości działań rewitalizacyjnych):
 - Niezbędnych zmian w aktach prawnych regulujących instrumenty, które będą modyfikowane pod kątem koncentracji lub preferencji na rzecz obszarów rewitalizowanych,
 - Rozważenia zmian w podatku od nieruchomości (ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych) tak, aby uczynić z niego narzędzie, za pomocą którego władze gmin mogłyby kształtować trendy w zagospodarowaniu przestrzennym (a więc także promować ideę miasta

zawartego i wspierać w ten sposób procesy rewitalizacyjne). Takim mechanizmem mogłaby być możliwość strefowania wysokości podatku na obszarze miasta.

- Rozważenia instrumentów zachęcających podmioty prywatne do inwestowania na obszarach zdegradowanych (propozycje zgłoszone przez stronę społeczną i ekspertów). Zmobilizowanie kapitału prywatnego do inwestowania na obszarach objętych rewitalizacją jest z zasady z wielu powodów (finansowych, społecznych, organizacyjnych) trudniejsze i droższe do realizacji aniżeli na obszarach niezdegradowanych. Wśród działań zachęcających do takich inwestycji i ułatwiających zaangażowanie środków prywatnych, które mogłyby być wprowadzane stopniowo w powiązaniu z możliwościami budżetu państwa, należy przeanalizować co najmniej:
 - o Wprowadzenie „ulgi modernizacyjnej” na działania związane z modernizacją (w tym pod kątem efektywności energetycznej) substancji mieszkaniowej stanowiące uzupełnienie środków publicznych wydatkowanych na modernizację części wspólnych budynków (klatki schodowe, dachy, elewacje). W ten sposób właściciele mieszkań w budynkach objętych rewitalizacją będą zachęceni do włączenia się w kompleksowe działania rewitalizacyjne.
 - o Propozycję wykorzystania instrumentu przyspieszonej amortyzacji dla obiektów/inwestycji zrealizowanych na obszarze objętym programem rewitalizacji, umożliwiającej kilkakrotnie szybszą amortyzację środka trwałego dla podmiotów prywatnych z tytułu realizacji wybranych inwestycji mieszkaniowych lub towarzyszących mieszkalnictwu. Skorzystanie z tego rozwiązania mogłoby być obwarowane dodatkowymi warunkami istotnymi z punktu widzenia celów rewitalizacji.

Należy założyć, że powyższe planowane kierunki zmian będą uzupełniane o dodatkowe, zidentyfikowane w trakcie prac kwestie powodujące potrzebę zmian prawnych.

Programy Rewitalizacji

Program rewitalizacji ma stanowić podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Musi on być podstawowym instrumentem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych. Program rewitalizacji to opracowany i uchwalony przez samorząd lokalny wieloletni program działań zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju. Objęcie danego obszaru programem rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty/narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne i instrumenty krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Programy rewitalizacji – generalny zakres i sposób przygotowania

Program rewitalizacji musi mieć charakter zintegrowany, wieloaspektowy, obejmujący zidentyfikowany na podstawie przeprowadzonej diagnozy obszar kryzysowy. W procesie przygotowania programu konieczne jest także przygotowanie pogłębionej diagnozy społecznej dla określenia ewentualnych potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (pobudzającym aktywność lokalną) przygotowujących w kolejnym etapie do działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu.

Procesy rewitalizacji muszą być określane przy założeniu precyzyjnego skoncentrowania na najbardziej zdegradowanych (problemowych) obszarach. Program rewitalizacji musi jednoznacznie wskazywać obszary w oparciu o zasadę, że rewitalizację należy prowadzić tam, gdzie występuje największe nasilenie niepożądanych zjawisk i gdzie koncentracja problemów jest największa.

Realizacja działań wynikających z programu powinna wiązać się z ich priorytetyzacją i identyfikacją przedsięwzięć koniecznych, a nie jednocześnie wszystkich możliwych do objęcia bez względu na ich efektywność. Działania rewitalizacyjne muszą koncentrować się na rozwiązywaniu kluczowych problemów, które według diagnozy najbardziej przyczyniają się do powstania i trwania kryzysu danego obszaru. Co do zasady projekty powinny być realizowane na obszarach zdegradowanych, nie musi być to jednak regułą bezwzględnie obowiązującą, gdyż niektóre problemy obszarów zdegradowanych mogą być rozwiązywane dzięki realizacji projektów poza tymi obszarami (np. projekty dot. aktywizacji zawodowej).

Programy rewitalizacji muszą ujmować działania w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać kontekstu społecznego, ekonomicznego, środowiskowego związanego z tożsamością danego obszaru, a także jego społecznego i przestrzennego otoczenia. Z natury rzeczy obszarowe podejście do formułowania programu rewitalizacji spowoduje, że będzie on miał treść niejednorodną pod względem szczegółowości – w odniesieniu do tych zagadnień, w których wykorzystane będą środki publiczne, będzie on bardziej konkretny i wiążący, a w odniesieniu do zagadnień, w których zakłada się wzbudzenie lub wywołanie określonych działań podmiotów prywatnych, będzie miał bardziej indykatywny charakter.

Należy podkreślić, że konieczne jest dążenie w realizacji programów rewitalizacji do koordynacji instrumentów wsparcia. Na przykład w zakresie procesów rewitalizacyjnych pośrednio lub bezpośrednio związanych z prowadzeniem inwestycji w budynkach, w szczególności w sposób komplementarny powinny być traktowane takie instrumenty jak Fundusz Termomodernizacji i Remontów i programy NFOŚiGW dotyczące modernizacji budynków publicznych oraz działania finansowane ze środków UE (w ramach POIiŚ oraz RPO) dotyczące efektywności energetycznej i rewitalizacji budynków mieszkalnych i publicznych. Spójne powinny być również działania finansowane z Funduszu Dopłat z działaniami finansowanymi ze środków UE w ramach PO WER i RPO. W szczególności dotyczy to tworzenia i obsługi mieszkań dla tzw. grup specjalnych - osoby starsze, osoby niepełnosprawne, osoby opuszczające dom dziecka, imigranci itp.

Konieczne jest angażowanie społeczeństwa i umożliwienie szerokiej partycypacji w procesie przygotowania, a potem ich realizacji/wdrażania programów, partycypacja społeczna musi być „wpisana” w proces rewitalizacji jako fundament wielu działań.

Ważne jest, aby programy rewitalizacji musiały posiadać przejrzysty system monitoringu skuteczności działań i odpowiednio elastyczny system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany.

Program Rewitalizacji musi zawierać co najmniej:

- diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych,
- określenie terytoriów wymagających wsparcia,
- wizję wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej ze wskazaniem kierunków działań i wynikających z nich najważniejszych przedsięwzięć,
- mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na danym obszarze zdegradowanym,
- opis zaangażowania społeczności i innych partnerów w przygotowanie i realizację programu,
- ramy finansowe, z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania tj. oprócz finansowania unijnego także finansowanie krajowe czy środki prywatne (z uwzględnieniem zróżnicowania wynikającego ze stopnia pewności co do uzyskania/zapewnienia danych środków),
- system monitorowania zmiany i skuteczności działań.

Prawidłowo przygotowywany i poprawnie skonstruowany program rewitalizacji powstaje w procesie partycypacji społecznej przy zaangażowaniu społeczności lokalnej i szerokiego grona partnerów. Dla zapewnienia udziału wszystkich interesariuszy w przygotowaniu i realizacji programu rewitalizacji powołuje się na poziomie lokalnym komitet rewitalizacji. Program rewitalizacji musi także posiadać przejrzysty system monitoringu skuteczności działań i odpowiednio elastyczny system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Za określenie obszaru zdegradowanego wymagającego najbardziej kompleksowej interwencji i wskazanie go w programie rewitalizacji odpowiadają władze gminy. Jednocześnie podejście do tego zagadnienia (w przypadku ubiegania się o wsparcie rewitalizacji z FE) podlegać będzie koordynacji i uspołnieniu w ramach procedur wdrażania Regionalnych Programów Operacyjnych.

Finansowanie Narodowego Planu Rewitalizacji

Finansowanie działań w ramach Narodowego Planu Rewitalizacji będzie pochodzić z następujących źródeł, dedykowanych w całości lub częściowo celom rewitalizacji:

- a) Publicznych wspólnotowych (Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS i Funduszu Spójności, w ramach programów regionalnych i krajowych, w tym także sukcesywne zasilanie środkami pochodzącymi ze spłaty pożyczek udzielonych w ramach instrumentu Jessica).
- b) Publicznych krajowych – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in. wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej). Wolumen środków i identyfikacja źródeł określane będą w ramach prac i uzgodnień międzyresortowych indywidualnie dla poszczególnych instrumentów.
- c) Prywatnych, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych oraz poprzez upowszechnianie formuły PPP.

Dla zwiększania skali działań rewitalizacyjnych rozbudowywana będzie oferta instrumentów finansowych (zwrotnych). Dlatego w projektowaniu zasad instrumentów zwrotnych w nowej perspektywie budżetowej będzie kładziony akcent na możliwość szerokiego zastosowania ich na rzecz działań rewitalizacyjnych.

1.2. WYTYCZNE MINISTRA INFRASTRUKTURY I ROZWOJU W ZAKRESIE REWITALIZACJI W PROGRAMACH OPERACYJNYCH NA LATA 2014-2020

Minister Infrastruktury i Rozwoju zatwierdził Wytyczne w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2020. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2020 weszły w życie 3 lipca 2015 r.

Na szeroko rozumiane działania rewitalizacyjne na lata 2014-2020 przewidziano co najmniej 25 mld zł, z czego ok. 22 mld zł będzie pochodzić z programów unijnych, a ok. 3 mld ze środków budżetu państwa oraz budżetów samorządów. Dla działań rewitalizacyjnych finansowanych ze środków UE ważnym odniesieniem są horyzontalne Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2020. Adresatami Wytycznych są Instytucje Zarządzające Regionalnymi i Krajowymi Programami Operacyjnymi. Charakter Wytycznych jest ramowy, co oznacza, że Instytucje Zarządzające poszczególnymi Programami Operacyjnymi mogą opracować własne szczegółowe wytyczne w zakresie programów oraz procedur wyboru Projektów Rewitalizacyjnych.

W Wytycznych sformułowano warunki, jakie muszą spełnić Projekty Rewitalizacyjne, by zostały zakwalifikowane do wsparcia ze środków z UE, a tym samym otrzymywały preferencje (ułatwienia w konkursach, szansa na pozakonkursowe nabory, profilowanie kryteriów wyboru Projektów). Szczególny nacisk został położony na odpowiednim przygotowaniu Programów Rewitalizacji, aby w sposób kompleksowy (łączy sferę społeczną, gospodarczą, infrastrukturalną i środowiskową) i skoordynowany wyprowadzać obszary zdegradowane z zapaści oraz podnieść jakość życia osób mieszkających na nich.

Głównym źródłem finansowania Projektów Rewitalizacyjnych (wynikających z Programów Rewitalizacji) są środki Regionalnych Programów Operacyjnych (EFRR i EFS), natomiast wsparcie z Krajowych Programów Operacyjnych jest uzupełniające i odbywa się głównie poprzez formułowanie preferencji dla Projektów wynikających z Programów Rewitalizacji.

Kwestie definicyjne

Na potrzeby projektowania interwencji wspierających rewitalizację współfinansowaną ze środków programów operacyjnych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 zdefiniowano następujące zagadnienia:

1) Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- a. uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- b. pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;
- c. ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- d. właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- e. zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- f. koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- g. realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Rewitalizacja jest prowadzona zgodnie z zasadami zawartymi w UP, a w szczególności z zasadami polityki przestrzennej zawartymi w rozdziale 1.5.4 UP.

2) Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

3) Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

4) Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

5) Program rewitalizacji - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn.zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków

do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

6) Projekt rewitalizacyjny - projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

Wsparcie dla projektów rewitalizacyjnych

Mając na względzie postanowienia UP, zgodnie z którymi istotne wyzwanie dla Polski stanowi zapewnienie warunków dla właściwej rewitalizacji, tj. zintegrowanego i kompleksowego, przygotowywanego i prowadzonego z uwzględnieniem realnej partycypacji społecznej, przeciwdziałania procesom degradacji związanym m.in. z postępującą degradacją tkanki miejskiej (w tym mieszkaniowej), erozją stosunków społecznych, niekorzystnymi procesami demograficznymi (migracje, depopulacja), przestrzennymi (suburbanizacja), infrastrukturalnymi (niesprawny transport, niska efektywność energetyczna), kulturowymi (degradacja materialna obiektów dziedzictwa kulturowego, spadek uczestnictwa w kulturze) oraz środowiskowymi (zanieczyszczenie środowiska), konieczne jest stworzenie optymalnych mechanizmów przyczyniających się do jak najefektywniejszej realizacji projektów rewitalizacyjnych.

1) Tabele 1 i 2 zawierają zestawienie celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych wskazanych w UP, które są bezpośrednio związane z rewitalizacją i należy je obligatoryjnie włączyć do działań na rzecz rewitalizacji. Inne priorytety inwestycyjne, nie wymienione w tabelach 1 i 2 mają charakter uzupełniający i mogą być (nieobowiązkowo) włączone przez IZ do działań na rzecz rewitalizacji.

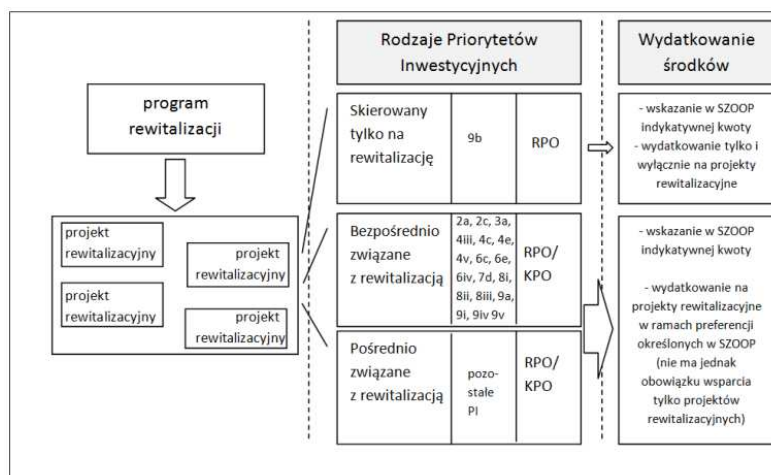
2) Głównym źródłem współfinansowania projektów rewitalizacyjnych z funduszy UE są środki RPO (EFS i EFRR). Dodatkowym, komplementarnym źródłem ich współfinansowania są środki KPO (EFS, EFRR, FS). Ponadto źródłem współfinansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a także pozostałe np. prywatne.

3) Każda IZ określa indykatywną alokację środków finansowych na obszary rewitalizacji w ramach priorytetów inwestycyjnych. Dla priorytetów bezpośrednio związanych z rewitalizacją, realizowanych w danym programie operacyjnym, wymagane jest określenie indykatywnej wielkości alokacji środków finansowych. Jeśli IZ uzna za zasadne wskazanie na rzecz rewitalizacji innych (z pozostałych) priorytetów inwestycyjnych, to wtedy także określa indykatywną wielkość alokacji środków finansowych na ten cel.

4) Określenia indykatywnej wielkości alokacji środków finansowych na obszary rewitalizacji dokonuje IZ w SZOOP zgodnie z Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie szczegółowego opisu osi priorytetowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

Schemat powiązania projektów rewitalizacyjnych z rodzajami priorytetów inwestycyjnych

Wsparcie rewitalizacji w regionalnych programach operacyjnych

1) W zakresie rewitalizacji głównym zadaniem IZ RPO jest takie zaprojektowanie rozwiązań, aby umożliwić realizację skoordynowanych projektów rewitalizacyjnych obejmujących różne sfery i działania w ramach różnych priorytetów inwestycyjnych. IZ RPO zapewnia, że projekty rewitalizacyjne współfinansowane z RPO są zgodne z celami RPO i zachowują logikę interwencji w zakresie rewitalizacji.

2) Obligatoryjnym warunkiem wydatkowania przez IZ RPO środków z EFRR w ramach priorytetu inwestycyjnego 9b Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich, jest przeznaczenie ich tylko i wyłącznie na realizację projektów rewitalizacyjnych.

3) W ramach systemu wdrażania RPO, IZ RPO tworzy warunki umożliwiające skuteczną realizację projektów rewitalizacyjnych oraz monitoruje i ocenia program operacyjny pod względem skuteczności i efektywności wsparcia projektów rewitalizacyjnych. W tym celu formułuje preferencje w dostępie do środków dla projektów rewitalizacyjnych w ramach innych priorytetów inwestycyjnych niż 9b (poprzez dodatkowe punkty przyznawane w trakcie oceny projektów lub wyższy poziom dofinansowania lub konkursy poświęcone wyłącznie projektom rewitalizacyjnym a także jeśli IZ RPO zdecyduje – innego rodzaju preferencje) oraz może określić inne zachęty i ułatwienia wykorzystując np.

a. odpowiednie dla rewitalizacji zastosowanie szczególnych rodzajów projektów określonych ustawą (art. 32-35): projektu zintegrowanego (ze względu na charakter procesów rewitalizacji najbardziej rekomendowany), projektu partnerskiego, projektu grantowego oraz projektu hybrydowego;

- b. wykorzystanie możliwości zastosowania trybu pozakonkursowego dla wyboru do dofinansowania projektów rewitalizacyjnych (np. na obszarach objętych realizacją ZIT);
- c. koordynację i synchronizowanie naborów wniosków w komplementarnych priorytetach inwestycyjnych.

Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach regionalnych programów operacyjnych:

CEL TEMATYCZNY ORAZ PRIORYTETY INWESTYCYJNE
CEL TEMATYCZNY 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP
3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości
CEL TEMATYCZNY 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym
4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
CEL TEMATYCZNY 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojсковych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
CEL TEMATYCZNY 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej
7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
CEL TEMATYCZNY 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników
8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach
CEL TEMATYCZNY 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia

Preferencje dla projektów rewitalizacyjnych w krajowych programach operacyjnych

1) W zakresie rewitalizacji głównym zadaniem IZ KPO jest takie zaprojektowanie rozwiązań w systemie realizacji KPO, które będą wspierać i promować realizację projektów rewitalizacyjnych obejmujących różne sfery i przyczyniających się do kompleksowej i skoordynowanej rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

2) Dla zapewnienia szerszego zaangażowania środków UE w działania rewitalizacyjne IZ KPO opracowuje system preferencji dla wsparcia projektów rewitalizacyjnych.

3) Preferencje dla wsparcia rewitalizacji są wprowadzane poprzez:

a. Kryteria oceny projektów stosowane w konkursowym trybie wyboru projektów rewitalizacyjnych IZ KPO wprowadza preferencje dla projektów rewitalizacyjnych poprzez odpowiednie konstruowanie kryteriów ich oceny (IZ KPO przedstawia KM propozycje odpowiednich kryteriów wyboru projektów). Preferencje w tym zakresie np. w postaci przyznawania dodatkowych punktów, mogą wynikać m.in. z adresowania projektów do grupy docelowej z określonych obszarów rewitalizacji, realizacji projektów na danym obszarze rewitalizacji, czy komplementarności z projektami zrealizowanymi, realizowanymi lub planowanymi do realizacji na danym obszarze rewitalizacji; lub

b. Konkursy dotyczące projektów realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji IZ KPO przygotowuje konkursy dedykowane dla projektów rewitalizacyjnych; lub

c. Profilowanie kryteriów dla projektów innych niż rewitalizacyjne wybieranych w trybie konkursowym lub pozakonkursowym.

Przy wyborze projektów w trybie konkursowym lub pozakonkursowym możliwe jest stosowanie (IZ KPO przedstawia KM propozycje odpowiednich kryteriów wyboru projektów) kryteriów wyboru ukierunkowujących (profilujących) te projekty na realizację działań wspierających proces rewitalizacji, zwłaszcza gdy projekt ma np. charakter horyzontalny i jest współfinansowany ze środków EFS.

4) Preferencje dla wsparcia projektów rewitalizacyjnych stosuje się w szczególności do projektów

z priorytetów inwestycyjnych w poszczególnych programach operacyjnych, wskazanych w tabeli (*Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach krajowych programów operacyjnych*):

PROGRAM OPERACYJNY	PRIORYTETY INWESTYCYJNE
<i>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020</i>	4iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla

	wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego 6e (iv) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojennych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
<i>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020</i>	8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży
<i>Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020</i>	4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
<i>Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020</i>	2a Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia

5) W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 możliwe będzie wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji w regionalnych i krajowych programach operacyjnych. Wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji może mieć następujący charakter:

- a. wsparcia procesu programowania rewitalizacji poprzez wsparcie procesu przygotowania programów rewitalizacji jako podstawy prowadzenia rewitalizacji, w tym identyfikacji projektów rewitalizacyjnych, które po spełnieniu warunków nałożonych przez programy operacyjne mogą starać się o dofinansowanie lub preferencje w dofinansowaniu środkami UE;
 - b. wsparcia procesu przygotowywania do realizacji niektórych projektów rewitalizacyjnych ze względu na ich znaczenie lub charakter.
- 6) Warunki wsparcia procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 określa ten program oraz inne dokumenty ustanawiające warunki wdrażania tego programu.

Wybór projektów rewitalizacyjnych

- 1) IZ, przed rozpoczęciem procedur związanych z wyborem projektów rewitalizacyjnych do dofinansowania, opracowuje propozycje kryteriów wyboru tych projektów, które przedstawia właściwemu KM. IZ może przedłożyć do akceptacji KM także inne kryteria, poza wynikającymi z niniejszych Wytycznych, dotyczące warunków prowadzenia rewitalizacji w danym programie operacyjnym.
- 2) Propozycje kryteriów dotyczą konieczności potwierdzenia, że:
 - a) składany projekt rewitalizacyjny wynika z obowiązującego (na dzień składania wniosku o dofinansowanie) programu rewitalizacji;
 - b) program rewitalizacji, z którego wynika składany projekt rewitalizacyjny, spełnia wymagania określone w niniejszych Wytycznych, tj. posiada określone cechy i elementy.
- 3) Spełnienie wymagań, o których mowa w pkt 2 umożliwia ubieganie się o wsparcie z priorytetu inwestycyjnego 9b oraz umożliwia uzyskanie preferencji przy ubieganiu się o ośrodki UE z pozostałych priorytetów inwestycyjnych. Propozycje kryteriów muszą zostać sformułowane dla projektów rewitalizacyjnych wynikających z priorytetów inwestycyjnych określonych przez IZ w SZOOP.
- 4) Ocena spełnienia kryterium, o którym mowa w pkt 2 lit. a, jest dokonywana każdorazowo w toku ubiegania się projektu o dofinansowanie w ramach programów operacyjnych i odnosi się do projektów rewitalizacyjnych niezależnie od trybu (konkursowego lub pozakonkursowego), w którym będą one wybierane do dofinansowania. Opis projektu we wniosku o dofinansowanie umożliwia ocenę spełnienia kryterium, o którym mowa w pkt 2 lit. a.
- 5) Ocena spełnienia kryterium wskazanego w pkt 2 lit. b powinna być zróżnicowana w zależności od tego czy aktualny program rewitalizacji był już sprawdzany przez IZ RPO. Jeśli nie, to sprawdzeniu w danym postępowaniu podlegać będzie ten dokument pod kątem spełnienia wymogów odnoszących się do jego cech i elementów. Jeśli weryfikacja tych wymogów już była przeprowadzona i zakończyła się rezultatem pozytywnym (tj. dany program rewitalizacji zawarty jest w wykazie, o którym mowa w pkt 8), to weryfikacja odpowiednich wymogów odnoszących się do cech i elementów programu rewitalizacji nie będzie powtarzana w danym postępowaniu, a weryfikacja kryterium, o którym mowa w pkt 2 lit. b, będzie miała co do zasady charakter formalny.

6) W przypadku IZ KPO weryfikacja spełnienia wymogów, o których mowa w pkt 2 lit. b, może następować na podstawie stosownego oświadczenia o pozytywnym zweryfikowaniu przez IZ RPO programu rewitalizacji.

7) Sprawdzenie spełnienia wymogu, o którym mowa w pkt 2 lit. b, jest możliwe w jednym z następujących sposobów:

- a) w trakcie naboru i oceny wniosków o dofinansowanie projektów rewitalizacyjnych;
- b) w odrębnej procedurze ustanawianej przez IZ RPO, tj. przed ogłoszeniem naboru na projekty i oceną wniosków o dofinansowanie. W takiej sytuacji postępowanie takie nie stanowi procedury wyboru projektów do dofinansowania w rozumieniu ustawy;
- c) poprzez przygotowanie lub wsparcie programu rewitalizacji z wykorzystaniem mechanizmów wsparcia instytucjonalnego oraz eksperckiego z udziałem Ministra Infrastruktury i Rozwoju lub Marszałka Województwa, a wyniki przygotowania lub aktualizacji programu rewitalizacji są akceptowane przez IZ RPO.

8) IZ RPO prowadzi i na bieżąco aktualizuje wykaz programów rewitalizacji wraz z datą ich uchwalenia, dla których przeprowadzono z wynikiem pozytywnym weryfikację spełnienia wymogów dotyczących cech i elementów programów. Wykaz prowadzony jest dla wszystkich pozytywnie zweryfikowanych programów rewitalizacji niezależnie od sposobu ich weryfikacji.

9) Warunek, o którym mowa w pkt 2 lit. b, tj. odpowiednie cechy i elementy programu rewitalizacji (a także sposób ich weryfikacji) został opisany w załączniku do Wytycznych, szczególnie w pkt 5 Załącznika. IZ RPO w swoich wytycznych może uzupełnić lub rozwinąć zakres i wymogi wobec programów rewitalizacji, jeśli jest taka potrzeba. Jeśli weryfikacja spełnienia przez program rewitalizacji wymaganych cech i elementów dokonywana jest w procedurze wyboru projektów to niezależnie od oceny danego projektu pozytywna weryfikacja spełnienia przez program rewitalizacji wymaganych cech i elementów jest warunkiem wystarczającym do umieszczenia programu rewitalizacji w wykazie, o którym mowa w pkt 8.

Wybór projektów rewitalizacyjnych w trybie konkursowym

1) Gdy wśród przyjętych przez KM RPO kryteriów wyboru projektu znajdują się zaproponowane przez IZ RPO kryteria dotyczące potwierdzenia obowiązkowego wynikania projektu z programu rewitalizacji o określonych cechach i elementach, weryfikacja ich spełnienia może odbyć się w ramach procedury wyboru projektów.

2) Ocena spełniania kryterium wskazanego w rozdz. 5 pkt 2 lit. b powinna być prowadzona w pierwszej kolejności, jako że bezwzględnie warunkuje udzielenie wsparcia (obligatoryjne dla priorytetu inwestycyjnego 9b) lub otrzymanie preferencji (pozostałe priorytety inwestycyjne).

3) Weryfikacja, o której mowa w podrozdziale pkt 2, może następować w konkursie uwzględniającym następujące etapy:

- a. etapu oceny formalnej, który ma na celu ocenę projektów pod względem obowiązku wynikania projektu z programu rewitalizacji o określonych cechach i zawartości oraz stopnia

spełniania innych kryteriów formalnych, którym przykładowo przypisano wartości logiczne „tak”, „nie”;

b. etapu oceny merytorycznej, rozumianego jako sprawdzenie zgodnie z zasadami określonymi przez IZ w systemie realizacji danego programu operacyjnego konkretnego projektu pod kątem spełniania kryteriów merytorycznych innych niż te, które podlegały weryfikacji na etapie opisanym w lit. a.;

4) Weryfikacja projektów pod względem spełnienia wymagań odnoszących się do cech i elementów programów rewitalizacji:

a. ma na celu wyprzedzające upewnienie się czy poszczególne projekty, które zgłoszono do objęcia dofinansowaniem wraz z programem rewitalizacji, ale także inne wynikające z programu, o których dofinansowanie wnioskodawca i inne uprawnione podmioty będą starali się w przyszłości, spełniają oczekiwania związane z wpisaniem się w spójną koncepcję rewitalizacji danej gminy określoną w programie rewitalizacji;

b. pozwala na szczegółową ocenę jedynie tych projektów, które wynikają z programów rewitalizacji o wymaganych cechach i elementach.

5) IZ RPO może zdecydować o zorganizowaniu dodatkowych spotkań lub konsultacji, aby dla przedstawicieli potencjalnych wnioskodawców, którzy przystąpią do konkursów, znaczenie sprawdzenia wymogów odnoszących się do cech i elementów programów rewitalizacji było w pełni zrozumiałe.

6) Wybór projektu przeprowadza się z zachowaniem warunków określonych dla poszczególnych instytucji w zakresie trybu konkursowego w horyzontalnych Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020.

7) Częstotliwość przeprowadzania naborów projektów rewitalizacyjnych powinna uwzględniać różny stopień zaawansowania przygotowania lub aktualizacji programów rewitalizacji przez samorządy gmin.

Wybór projektów rewitalizacyjnych w trybie pozakonkursowym

Mając na względzie, że procedura wyboru projektu w trybie pozakonkursowym jest dostosowana do indywidualnych właściwości danego projektu, wybór projektów rewitalizacyjnych w trybie pozakonkursowym będzie się odbywał na ogólnych zasadach określonych dla tego typu naborów w horyzontalnych Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020, z uwzględnieniem odpowiednich postanowień Wytycznych.

Załącznik do Wytycznych MIiR

Załącznik określa cechy i elementy projektu rewitalizacyjnego, które są zgodne z art. 15. 1 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

1) Programy rewitalizacji odznaczające się co najmniej cechami wskazanymi w pkt 1-4 Załącznika do Wytycznych oraz zawierające przynajmniej elementy wskazane w pkt 5 Załącznika do Wytycznych, są poddane analizie i weryfikacji.

2) Analiza i weryfikacja cech i elementów programu rewitalizacji przeprowadzona jest w szczególności z uwzględnieniem:

- a. kompletności uwzględnienia w treści programu rewitalizacji wskazanych cech i elementów;
- b. kompleksowości programu rewitalizacji, stopnia koncentracji i komplementarności planowanych działań rewitalizacyjnych;

Ocena tych aspektów musi służyć mobilizacji samorządów gminnych i potencjalnych beneficjentów do wspólnego zaplanowania kompleksowego rozwiązywania problemów rewitalizowanego obszaru w celu wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego. Tylko kompleksowy program rewitalizacji oraz jego komplementarne i zintegrowane interwencje służą powodzeniu poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

- c. wewnętrznej spójności działań;

Analiza programów rewitalizacji musi wychodzić od spójności i powiązania w programie diagnozy obszaru rewitalizacji identyfikującej czynniki i przyczyny degradacji z celami i zamierzeniami do osiągnięcia wskutek rewitalizacji oraz działaniami i zamierzeniami pozwalającymi na osiągnięcie celów. Umożliwi to znalezienie odpowiedzi na pytania: dlaczego i w jaki sposób tj. jakimi przedsięwzięciami zakłada się zahamowanie regresu, jak wywołać korzystne tendencje rozwojowe, a także jakie działania i na jakich obszarach są konieczne dla skierowania dotkniętego kryzysem obszaru na ścieżkę rozwoju.

- d. powiązań z politykami w gminie;

Z punktu widzenia analizy programu rewitalizacji ważne są jego powiązania z dokumentami określającymi kierunki rozwoju, tj. dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy. Ułatwi to analizę przygotowywanych lub aktualizowanych programów rewitalizacji i powiązania ich z określoną diagnozą społeczną i gospodarczą gminy oraz wyznaczonymi celami rewitalizacji dla obszarów rewitalizacji.

- e. sprawnej koordynacji;

Program rewitalizacji powinien być jednym z ważniejszych narzędzi wprowadzania zmian na obszarze gminy. Konieczne jest zatem osadzenie go w systemie zarządzania rozwojem gminy oraz wykazanie tego w strukturze organizacyjnej gminy (np. wyodrębniona jednostka w ramach struktury lub odrębna instytucja).

- f. stopnia realizacji zasady partnerstwa w odniesieniu do programu rewitalizacji;

W programie rewitalizacji należy wykazać, że w jego przygotowaniu zaangażowano społeczność lokalną i umożliwiono szeroką partycypację społeczną. Dla efektywności rewitalizacji konieczne jest silne i trwałe partnerstwo między różnymi podmiotami zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji, a szczególnie we wdrażanie i ocenę efektów programu rewitalizacji.

1. Kompleksowość programu rewitalizacji 1) Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać

aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego lub technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. W trakcie opracowywania i wdrażania programu rewitalizacji nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji.

2) Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

2. Koncentracja programu rewitalizacji

1) Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powodują, że programy rewitalizacji dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególnie koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania rewitalizacyjne z definicji skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania rewitalizacji.

2) Co do zasady projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji. Do objęcia wsparciem można jednak dopuszczać także projekty rewitalizacyjne zlokalizowane poza tym obszarem, jeśli służą one realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji. Zwłaszcza dotyczy to inicjatyw społecznych nakierowanych np. na aktywizację zawodową mieszkańców obszarów rewitalizacji, gdzie rozwiązania dedykowane ludności z obszaru rewitalizacji mogą być podejmowane poza obszarem rewitalizacji. Takie przypadki wymagają szerszego uzasadnienia i wskazania siły tych powiązań i efektywności oddziaływania danego projektu rewitalizacyjnego.

3. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych (a także szerzej: przedsięwzięć) jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

3.1 Komplementarność przestrzenna

1) Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.

2) Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.

3) Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

4) Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

3.2 Komplementarność problemowa

5) Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/ przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

6) Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru.

7) W komplementarności problemowej konieczne jest określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oraz jego parametryzacja. Tak postawione zadanie ułatwi później wybór odpowiednich mierników / wskaźników osiągnięcia celów programu rewitalizacji.

8) Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

9) Dla uzyskania lepszych efektów komplementarności problemowej przydatna jest pogłębiona i usystematyzowana analiza zjawisk kryzysu na obszarze województwa przygotowana przez samorząd województwa. Analiza ta powinna obejmować m.in. sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną oraz obserwowane zjawiska i trendy demograficzne.

3.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

10) Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.

11) W tworzeniu wymogów proceduralnych IZ RPO skupia uwagę na określeniu adekwatnych dla potrzeb i oczekiwanych standardów w zarządzaniu i wdrażaniu programów rewitalizacji.

3.4 Komplementarność międzyokresowa

12) W celu zapewnienia komplementarności międzyokresowej IZ RPO opracowuje analizę i krytyczną ocenę oraz formułuje wnioski na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-

2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020.

13) W oparciu o dokonaną analizę możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020.

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane

w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.

14) IZ RPO w projektowaniu wsparcia dla rewitalizacji wykorzystuje doświadczenia z poprzednich perspektyw, w tym wnioski z ewaluacji.

3.5 Komplementarność źródeł finansowania

15) Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza,

że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.

16) Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji.

17) Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.

18) Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanых zmian.

4. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja

1) Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

2) W programie rewitalizacji znajduje się opis procesu jego przygotowania dokumentujący udział

w nim różnych grup interesariuszy w taki sposób, by możliwe było zweryfikowanie i ocena stopnia osiągniętego społecznienia, jak również określenie, w jaki sposób wybrana forma zarządzania programem rewitalizacji realizuje zasadę udziału w niej interesariuszy.

3) Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

4) Partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska.

5. Minimalna zawartość (elementy) programu rewitalizacji

1) Program rewitalizacji zawiera co najmniej:

- a. opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;
- b. diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
- c. zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
- d. wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);
- e. cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
- f. listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;
- g. charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;
- h. mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
- i. indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);
- j. mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
- k. system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
- l. system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

2) Diagnoza (o której mowa w pkt 1 lit. b) zawarta w programie rewitalizacji (o ile nie została dokonana w innym dokumencie strategicznym lub planistycznym gminy przyjętym uchwałą rady gminy) obejmuje analizę wszystkich sfer, a w szczególności pogłębioną analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (dotyczącym rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzającym aktywność lokalną), co pozwoli na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu. Takie działania mają na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.

3) Zasięgi przestrzenne obszaru lub obszarów rewitalizacji (o których mowa w pkt 1 lit. c) dokonywane są (o ile nie zostały dokonane w innym dokumencie strategicznym lub planistycznym gminy przyjętym uchwałą rady gminy) przy założeniu, że dany program rewitalizacji może obejmować więcej niż jedno terytorium wymagające wsparcia. Zasięg każdego z tych obszarów wyznaczany jest przy założeniu, że jest to terytorium ograniczone przestrzennie, tj. obejmujące tereny o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk istotne dla rozwoju danej gminy. Ustalenia zasięgu przestrzennego obszaru lub obszarów rewitalizacji dokonuje samorząd gminny, w oparciu o rozstrzygnięcia wynikające z innych dokumentów strategicznych lub planistycznych gminy lub w oparciu o indywidualne kryteria (wraz z odniesieniem ich do wartości referencyjnych dla danej gminy) i przy uwzględnieniu kryteriów wskazanych przez IZ RPO, jeśli IZ RPO takie określi. Program rewitalizacji łącznie nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni gminy i dotyczy liczby ludności nie większej niż 30% jej mieszkańców.

4) Opis planowanych działań rewitalizacyjnych, które będą realizowane w ramach danego programu rewitalizacji powinien zawierać przede wszystkim:

a. identyfikację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (o których mowa w pkt 1 lit. f),

tj. takich, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji,

b. charakterystykę (zbiorczy opis) innych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. W opisie przedsięwzięć uzupełniających należy wskazać obszary tematyczne, zagrożenia istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji.

Zarówno przedsięwzięcia główne (podstawowe), jak i uzupełniające (pozostałe), są przedsięwzięciami zaplanowanymi/wynikającymi z programu rewitalizacji.

1.3. USTAWA O REWITALIZACJI

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. stworzyła ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce, które nie istniały, a także, poprzez zawarte w niej regulacje, zachęcać będzie coraz więcej samorządów do prowadzenia tego procesu. Projektowane zapisy

uporządkują pojmowanie rewitalizacji. Powinna być ona dobrze zaplanowana i uwzględniać sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Nie będzie jedynie remontem, modernizacją czy odbudową, a kompleksowym, wielowymiarowym procesem, którego głównym celem jest trwałe podniesienie jakości życia na obszarze zdegradowanym. Musi więc zawierać dopasowane do danego miejsca działania aktywizacyjne, edukacyjne, kulturalne, integrujące lokalną społeczność.

Jednym z istotniejszych elementów ustawy jest uregulowanie kwestii dotyczących Gminnych Programów Rewitalizacji (GPR). Będą one podstawowym narzędziem prowadzenia rewitalizacji, zapewniającym jej kompleksowość oraz działania w ścisłej współpracy ze społecznością lokalną (a także realizowanych przez nią samą). Jego podstawą powinno być wyznaczenie obszarów wymagających działań oraz przedstawienie całościowej strategii ich prowadzenia.

Innym rozwiązaniem wzmacniającym uczestnictwo mieszkańców w procesach rewitalizacji jest przewidziana w ustawie instytucja Komitetu Rewitalizacji, czyli forum opiniującego i doradczego, w skład którego wejdą przedstawiciele gminy i lokalnej społeczności. Komitet będzie współpracował z samorządem w czasie przygotowania i realizacji procesu rewitalizacji.

Założenia ustawy przewidują także dwa specjalne rozwiązania ułatwiające prowadzenie rewitalizacji w gminie. Nie będą one obowiązkowe – będą mogły być stosowane w zależności od potrzeb i charakterystyki zaplanowanych działań. Są nimi:

- utworzenie na obszarach rewitalizowanych Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR). Status SSR umożliwi korzystanie ze szczególnych udogodnień (np. możliwość przyznania dotacji na remonty budynków), a także uprości procedury administracyjne związane z realizacją GPR;
- uchwalenie Miejscowego Planu Rewitalizacji (szczególna forma Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego), który będzie podstawą realizacji przekształceń urbanistycznych oraz prac inwestycyjno-budowlanych ujętych w GPR. Regulacje cechujące tę specjalną postać Planu Miejscowego to np. możliwość zawarcia w Planie Miejscowym koncepcji urbanistycznych czy przypisania do nieruchomości szczegółowych warunków realizacji inwestycji przewidzianych w Planie.

Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, a jej poszczególne rozdziały dotyczą:

1. Przepisów ogólnych, w tym art. 2.1 podający definicję rewitalizacji:

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym

spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;

2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;

3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;

5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;

6) organy władzy publicznej;

7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa;

2. Partycypacji społecznej:

Według ustawy partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo

w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji. Przygotowanie, prowadzenie

i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;

2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;

3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;

4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji,

w szczególności gminnego programu rewitalizacji;

5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;

6) zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

W tym rozdziale pojawia się pojęcie konsultacji społecznych. Konsultacje społeczne prowadzi wójt, burmistrz albo prezydent miasta. O rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich będą prowadzone, powiadamia się nie później niż w terminie 7 dni przed dniem ich przeprowadzenia, w sposób zapewniający udział w nich możliwie szerokiego grona interesariuszy, co najmniej poprzez obwieszczenie, ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie oraz ogłoszenie na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Formami konsultacji społecznych są:

- 1) zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularzy zamieszczonych na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej;
- 2) spotkania, debaty, warsztaty, spacer studyjny, ankiety, wywiady, wykorzystanie grup przedstawicielskich lub zbieranie uwag ustnych.

Konsultacje społeczne prowadzi się w sposób ułatwiający zrozumienie prezentowanych treści i odniesienie się do nich, a w przypadku gdy jest to uzasadnione specyfiką konsultowanych treści, z użyciem wizualizacji oraz sporządzonych w języku niespecjalistycznym skrótów i zestawień informacji zawartych w dokumentach poddawanych konsultacjom.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy

w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Dopuszcza się powołanie osobnych Komitetów Rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

3. Obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym

i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym. Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2015 r. poz. 520, z późn.zm.).

4. Gminnego Programu Rewitalizacji:

Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

- 1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru;
- 2) opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych;
- 3) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;
- 4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk;
- 5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
 - a) listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, o ile dane te są możliwe do wskazania,
 - b) charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- 6) mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- 7) szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;
- 8) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;
- 9) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;
- 10) określenie niezbędnych zmian w prawie miejscowym;

- 11) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;
- 12) wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:
 - a) wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
 - b) wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwaleni albo zmiany,
 - c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu;
- 13) załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w gminnym programie rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki. W przypadku gdy w związku z rewitalizacją następuje czasowa lub trwała zmiana miejsca zamieszkania osób na miejsce położone poza obszarem rewitalizacji, w gminnym programie rewitalizacji uwzględnia się przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące te osoby.

Gminny program rewitalizacji nie stanowi aktu prawa miejscowego.

Postępowanie w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w sprawie uchwalenia albo zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego można wszcząć przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji, a po sporządzeniu i zamieszczeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej projektu gminnego programu rewitalizacji. Uchwalenie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy następuje po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji. Niezwłocznie po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji

Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

5. Specjalnej Strefy Rewitalizacji:

Na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Strefę ustanawia się w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia. Wniosek o ustanowienie Strefy składa się po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji i zgodnie z jego ustaleniami. Uchwała w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Strefy stanowi akt prawa miejscowego.

6. Zmian w przepisach obowiązujących,

7. Przepisów przejściowych i końcowych:

Do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, Strefy, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest dopuszczalne. Jeżeli program, uchwalony przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zawiera co najmniej opis procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów gminy oraz diagnozę pozwalającą na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na jego podstawie może zostać opracowany i uchwalony gminny program rewitalizacji. W takim przypadku rada gminy, na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, przed przystąpieniem do sporządzania gminnego programu rewitalizacji, podejmuje uchwałę w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na podstawie diagnozy pozwalającej na wyznaczenie tych obszarów zawartej w programie. Po przyjęciu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, wójt, burmistrz albo prezydent miasta kolejno:

- 1) opracowuje na podstawie programu, projekt gminnego programu rewitalizacji;
- 2) przeprowadza konsultacje społeczne projektu gminnego programu rewitalizacji;
- 3) wprowadza zmiany wynikające z konsultacji społecznych oraz przedstawia radzie gminy do uchwalenia projekt gminnego programu rewitalizacji.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 37, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

2. INSTRUMENTY PLANISTYCZNE ZWIĄZANE Z REWITALIZACJĄ

Konieczność usytuowania Planu Rewitalizacji wśród innych dokumentów określających politykę rozwojową gminy oraz ustawowa i faktyczna pozycja gminy, jako jednostki odpowiedzialnej za te procesy, stawia na porządku dziennym sprawę niezbędnych kompetencji do wiążącego opracowania tego typu dokumentu i późniejszej realizacji zapisanych w nim zadań.

Z oceny dotychczasowych rozwiązań prawnych wyłania się wniosek, że przygotowujące

i sterujące Programami Rewitalizacji gminy są w zasadzie pozbawione wystarczających uprawnień, aby kompleksowo zaplanować i skutecznie zrealizować takie przedsięwzięcia. Braki kompetencji w tym zakresie można zlokalizować w dwóch płaszczyznach. Po pierwsze – część zagadnień, które należy rozwiązać w ramach prowadzonych prac rewitalizacyjnych ustawodawca rozdzielił pomiędzy trzy szczeble samorządu terytorialnego. I tak w ogólnym ujęciu:

- zgodnie z art. 7 ustawy o samorządzie gminy¹ do zadań własnych gminy należą w większości zagadnienia m.in. materialno-przestrzenne,
- zgodnie z art. 4. ust. 1 ustawy o samorządzie powiatu² do zadań własnych tej jednostki samorządu należą m.in. sprawy socjalno-społeczne, zagadnienia rynku pracy oraz zarządzanie nieruchomościami Skarbu Państwa,
- zgodnie z art. 11 ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie województwa³ do kompetencji tej jednostki należą zagadnienia związane z pobudzaniem aktywności gospodarczej, finansowaniem rozwoju oraz wspieraniem i prowadzeniem działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Zatem sporządzenie spójnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie współdziałania w planowaniu w zakresie wykraczającym poza dozwolony gminie, obszar użyteczności publicznej.

Do takich należą np. ogólnie mówiąc wszelkie usługi, które na zasadach komercyjnych⁴ lub niekomercyjnych gmina mogłaby świadczyć na rzecz uczestników procesów rewitalizacyjnych przykładowo w sprawach; zarządzania i koordynowania prowadzonych inwestycji (w tym w zakresie mieszkalnictwa), obrotu i zarządzania nieruchomościami, prowadzenia montażu finansowego, doradztwa w sprawach projektowych, szerokich działań prorozwojowych itp.

¹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U.01.142.1591 z późn.zm.)

² Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U.01.142.1592 z późn.zm.)

³ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U.01.142.1590 z późn.zm.)

⁴ Działalność komercyjna – poza sferą użyteczności publicznej – podlega ograniczeniom zarówno podmiotowym, jak i przedmiotowym. I tak, działalność ta jest w całości zabroniona powiatom oraz miastom na prawach powiatu (art. 6 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym (u.s.p.) w zw. z art. 91 ust. 5 u.s.p.), a gminy i województwa mogą ją prowadzić tylko w określonych okolicznościach i tylko w formie spółek handlowych określonego typu (art. 10 ustawy o gospodarce komunalnej oraz art. 13 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa)

Zgodnie z ogólnym zapisem z art. 7.1. ustawy o samorządzie gminy art. 7.1. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy oraz art. 1 ustawy o gospodarce komunalnej, który stwierdza co następuje: art. 1.1. Ustawa określa zasady i formy gospodarki komunalnej jednostek samorządu terytorialnego, polegające na wykonywaniu przez te jednostki zadań własnych, w celu zaspokojenia zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej. Gospodarka komunalna obejmuje w szczególności zadania o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych.

Takim zadaniem jest bez wątpienia poprawa, szeroko rozumianego, standardu zamieszkiwania w gminie. Można jednak mieć wątpliwości, czy działalność ograniczona terytorialnie

i czasowo (obszar rewitalizacji i tylko na czas trwania tego Programu) oraz specyfika procesów rewitalizacyjnych spełnia kryteria „bieżącego i nieprzerwanego zaspokajania zbiorowych potrzeb ludności na usługi powszechnie dostępne”, a więc wypełnia warunki, pod którymi może stanowić przedmiot instytucjonalnego zainteresowania gminy.

Poza sferą użyteczności publicznej gmina może działać poprzez spółki prawa handlowego,

ale tylko w sytuacjach wymienionych w art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o gospodarce komunalnej⁵ tzn.,

kiedy spełnione są łącznie następujące przesłanki:

- istnieją niezaspokojone potrzeby wspólnoty samorządowej na rynku lokalnym,
- występujące w gminie bezrobocie w znacznym stopniu wpływa ujemnie na poziom życia wspólnoty samorządowej, a zastosowanie innych działań i wynikających z obowiązujących przepisów środków prawnych nie doprowadziło do aktywizacji gospodarczej, a w szczególności do znacznego ożywienia rynku lokalnego lub trwałego ograniczenia bezrobocia.

Strategia Rozwoju Gminy

Program Rewitalizacji powinien być częścią większej całości, jaką jest Strategia (Polityka) Rozwoju Gminy, przyjmująca najczęściej prawną formę – uchwały Rady Gminy. Ustalanie celów oraz sposobów ich osiągnięcia (Strategia Rozwoju) dla całego spektrum zagadnień, które powinny znaleźć się w kręgu zainteresowań organów samorządu terytorialnego jest, zgodnie z obowiązującym prawem, obligatoryjne tylko w części dotyczącej gospodarki przestrzennej gminy – art. 9 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁶. Dotyczy to również uprzedniego sporządzenia wszelkich

⁵ Natomiast bez żadnych ograniczeń wolno gminie posiadać (ściślej: nabywać) akcje lub udziały spółek zajmujących się czynnościami bankowymi, ubezpieczeniowymi oraz działalnością doradczą, promocyjną, edukacyjną i wydawniczą na rzecz samorządu terytorialnego, a także innych spółek ważnych dla rozwoju gminy (art. 10 ust. 3 ustawy o gospodarce komunalnej)

⁶ Ustawa z dnia 27 maja 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 03/80/717 z późn.zm.)

analiz i ekspertyz mających ustalić „stan obecny” w gminie. Obowiązki gminy w tym zakresie zawiera art. 32 cytowanej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ale dotyczy on tylko zagadnień przestrzennych. W pozostałych zakresach funkcjonowania wspólnoty terytorialnej, zakres, układ, analiz i innych opracowań jest fakultatywny; gmina nie ma w tym zakresie żadnych ustawowych ograniczeń.

Pewnym czynnikiem dyscyplinującym gminy w zakresie posiadania Strategii Rozwoju jest możliwość uzyskania wsparcia ze środków wspólnotowych na inwestycje gminne. Otóż jednym z warunków uzyskania wsparcia z tego źródła jest posiadanie przez gminę tzw. Programu Rozwoju Lokalnego pełniącego funkcję Strategii Rozwoju Gminy. Są to na ogół jednak dokumenty bardzo pragmatyczne, ukierunkowane na te zadania rozwojowe, które mogą uzyskać dofinansowanie za środków UE.

Opracowanie Planu Społeczno-Gospodarczego Rozwoju Gminy (Strategii Rozwoju) leży wyłącznie w kompetencjach Rady Gminy – art. 7 w powiązaniu z art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy

o samorządzie gminnym. Uchwalona Strategia Rozwoju Gminy (wraz z częścią nazwaną Planem Operacyjnym, zawierającym zestawienie zadań przewidzianych do realizacji, jednostek odpowiedzialnych, terminów realizacji wraz z przewidywanymi koniecznymi środkami) stanowi dla Zarządu Gminy najważniejszy instrument planistyczny rozwoju gminy, instrument niezbędny dla realizacji społeczno-gospodarczej polityki gminy.

Strategia, choć nie jest przepisem miejscowym (gminnym), jest jednak obowiązująca dla Zarządu (art. 30 ustawy o samorządzie gminnym). Realizacja uchwalonych założeń Strategii jest jednym z kryteriów oceny działalności Zarządu i może być podstawą do wysunięcia wniosku o jego odwołanie.

Chcąc prowadzić spójną politykę rozwoju, w takim dokumencie powinien być zawarty cały zakres zadań przestrzennych, społecznych i ekonomicznych gminy. Dla wszystkich tych zakresów powinny być ustalone cele, metody osiągania tych celów oraz środki (instrumenty), za pomocą których cele te można osiągnąć. Strategia Rozwoju Gminy powinna być ponadto opracowaniem dynamicznym, ulegającym pewnym zmianom w zależności od zmieniających się czynników zewnętrznych weryfikujących pozytywnie lub negatywnie założone cele oraz możliwości ich osiągnięcia. Ponieważ obecnie brak jest regulacji, które ujednoliciłyby zawartość i układ Strategii Rozwoju Gminy, dokumenty te cechuje z zasady znaczna różnorodność zarówno pod względem zawartości merytorycznej jak i układu treści oraz stopnia szczegółowości prezentowanych celów i możliwości ich osiągnięcia.

Strategia Rozwoju Gminy to długofalowy proces wytyczania i osiągania celów wspólnoty samorządowej. Określa ona generalny kierunek, aspiracje i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki oraz przedstawia metody i narzędzia wdrożeniowe. Zapisy Strategii stanowią determinantę decyzji merytorycznych, organizacyjnych i finansowych podejmowanych przez władze samorządowe.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana na lata 1999-2015 zawiera merytorycznie istotne elementy łączące je z GPR-em, jak:

Wizja:

Gmina Trzciana - rozwinięta gospodarczo, atrakcyjna turystycznie, czysta ekologicznie, zasobna ekonomicznie dzięki: wyspecjalizowanej produkcji warzywniczej przemysłowi rolno-spożywczemu, wytwórczości oraz turystyce, wykształconym mieszkańcom i ich przedsiębiorczości; przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i gości.

Kierunki rozwoju gminy Trzciana

Przedsiębiorczość - tworzenie miejsc pracy

Cele strategiczne:

1. Wspomaganie rozwoju drobnej przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy.
2. Pozyskiwanie inwestorów strategicznych oraz środków finansowych dla społeczno-gospodarczego rozwoju gminy i wspieranie już istniejących jednostek gospodarczych.
3. Aktywizacja, integracja i wspomaganie przedsiębiorczości mieszkańców.

Rolnictwo, leśnictwo, przetwórstwo

Cele strategiczne:

1. Zalesianie nieużytków i racjonalna gospodarka na użytkach leśnych.
2. Poprawa konkurencyjności rolnictwa i dostosowanie go do wymagań rynku
3. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o lokalną bazę surowcową.
4. Restrukturyzacja rolnictwa i poprawa stanu struktury agrarnej.

Turystyka

Cele strategiczne:

1. Tworzenie infrastruktury turystycznej oraz warunków dla rozwoju wypoczynku i rekreacji.
2. Marketing turystyczny gminy.

Oświata, kultura, sport

Cele strategiczne:

1. Ochrona regionalizmu lokalnego oraz ochrona dziedzictwa kulturalnego gminy.
2. Podnoszenie poziomu intelektualnego oraz wykształcenia młodzieży i dorosłych.
3. Ożywienie oraz rozwój aktywnych form działalności kulturalnej i sportowej.

Ochrona środowiska, proekologiczna gospodarka przestrzenna

Cele strategiczne:

1. Regulacja oraz zagospodarowanie rzek i potoków.
2. Budowa infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej.
3. Estetyzacja gminy oraz ochrona wiejskości krajobrazu i dziedzictwa przyrodniczego.

Infrastruktura techniczna i społeczna

Cele strategiczne:

1. Doskonalenie usług socjalno-bytowych celem poprawy standardu życia mieszkańców oraz podniesienia atrakcyjności gminy.
2. Wspieranie rozwoju organizacji społecznych i młodzieżowych, związków producenckich a także infrastruktury społecznej i rynkowej.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy

W ramach przyjętej Strategii Rozwoju Gminy należy uwzględnić zagadnienia związane

z rewitalizacją. Zadania rewitalizacyjne mające odniesienia przestrzenne powinny mieć odbicie również w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, które powinno być przestrzennym odzwierciedleniem zamierzeń rozwojowych gminy.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy nie może być wprowadzane etapowo ani wybiórczo tylko na niektórych obszarach gminy.

Studium jest aktem planistycznym o charakterze kompleksowym i musi odnosić się do całego obszaru gminy. Zgodnie z art. 9. ust. 1. ustawy o planowaniu (...) w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, Rada Gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, zwanego dalej „Studium”. Wójt, Burmistrz albo Prezydent Miasta sporządza Studium zawierające część tekstową i graficzną, uwzględniając zasady określone w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, ustalenia Strategii Rozwoju i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa oraz Strategii Rozwoju Gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.

Nawet, jeżeli gmina nie posiada Strategii Rozwoju Gminy, to z zapisów art. 10 wynika, że sporządzenie Studium poprzedza przygotowanie (i zamieszczenie w części tekstowej Studium) względnie szerokiej analizy stanu obecnego w gminie w m.in. następującym zakresie:

dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;

(...)

stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;

warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;

zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;

potrzeb i możliwości rozwoju gminy;

stanu prawnego gruntów;

występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;

(...)

stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

Jest to zatem szeroki zakres pozwalający nawet przy koniecznej ogólności ustaleń Studium, zgromadzić stosunkowo znaczny zasób informacji o terenach wymagających specjalnych działań (rewitalizacji, rewaloryzacji, rehabilitacji itp.). W Studium określa się

ponadto, w szczególności: obszary zabudowane ze wskazaniem obszarów wymagających przekształceń lub rehabilitacji (art. 10 ust. 2 pkt 14 ustawy). Ustalenia te umieszczane są następnie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.

W pozostałej części zadań rewitalizacyjnych (zagadnienia społeczne, finansowe, organizacyjne itp.) ich instytucjonalizacja powinna być przeprowadzona w drodze odpowiednich uchwał Rady Gminy (np. uchwałą o przyjęciu planu rewitalizacji). Następnie na podstawie tych uchwał podejmowane są decyzje organów wykonawczych gminy (realizacja).

Taki zakres działań nie jest jednak wystarczający. W zakres kompleksowo przygotowywanego programu rewitalizacji wchodzi zagadnienia wykraczające poza kompetencje przyznane ustawowo gminie. Dotyczy to szczególnie zagadnień związanych z rozwojem gospodarczym, sprawami socjalnymi (np. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu) i rynkiem pracy. W tych obszarach konieczne będzie współdziałanie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, tj. szczebla powiatu i województwa, a także z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami społecznymi bądź gospodarczymi.

Zwraca uwagę brak koniecznych regulacji ustalających zasady wspólnego planowania⁷.

W zakresie Strategii Rozwojowych obowiązek ich sporządzenia spoczywa tylko na władzach województwa samorządowego zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa⁸. Pewną możliwość współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w tym zakresie daje ustawa o samorządzie gminnym⁹ zgodnie, z którą:

Gmina może wykonywać zadania z zakresu właściwości powiatu oraz zadania z zakresu właściwości województwa na podstawie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego (art. 8). Wykonywanie zadań publicznych może być realizowane w drodze współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego (art. 10). W celu wspólnego wykonywania zadań publicznych gminy mogą tworzyć związki międzygminne (art. 64).

Jednakże dla potrzeb tworzenia specyficznych i jednak częściowych, w stosunku do Strategii Rozwoju, Planów Rewitalizacji, są to regulacje zbyt ogólne, a przede wszystkim dotyczące tylko zadań publicznych i ich wykonywania. W oparciu o takie rozwiązania chyba nie sposób zapewnić spójności planowania i odpowiedniego stopnia stałości przyjętych do realizacji zadań (w tym finansowania) w dłuższym czasie i tylko na ograniczonym obszarze – terenie rewitalizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zgodnym

⁷ Nie licząc obowiązku umieszczania w miejscowych planach ponadgminnych inwestycji celu publicznego

⁸ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U.01.142.1590 z późn.zm.)

⁹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 1990 Nr 16, poz. 95 z późn.zm.)

z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Jednym z głównych problemów Strategii jest udzielanie organizowanie pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą pomoc społeczną organizują organy administracji państwowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, jak Polski Czerwony Krzyż, związki wyznaniowe, stowarzyszenia charytatywne, fundacje itp.

Ciężar obowiązków związanych z pomocą społeczną został przeniesiony z administracji rządowej na gminy. Wyodrębniono zadania własne (finansowane z funduszy gminnych) i zlecone (opłacane przez państwo). Należy stwierdzić, że zasadnicza część tych instrumentów jakimi dysponują gminy, jest nakierowana na łagodzenie istniejącej sytuacji, na ogół finansowej i mieszkaniowej, z zasady całych rodzin. Bardzo niewiele jest instrumentów nakierowanych na uzyskanie trwałej zmiany niekorzystnych społecznie postaw niektórych grup społeczeństwa miejscowego.

Zagadnienia pomocy w zatrudnieniu i instytucje rynku pracy znajdują się w gestii j.s.t. stopnia ponadgminnego. Nie wyklucza to oczywiście wykorzystania takich instrumentów przez jednostkę prowadzącą przedsięwzięcia rewitalizacyjne, tzn. gminy na drodze bądź porozumień pomiędzy jednostkami samorządu względnie delegacji uprawnień – choć brak jest ustawowych procedur uzgadniania programów i ich wspólnej realizacji.

Zasadnicze znaczenie w tym zakresie mają dwie ustawy, a mianowicie:

- Ustawa o pomocy społecznej¹⁰,
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹¹.

Zgodnie z art. 3 ustawy o pomocy społecznej, zadania realizowane w ramach pomocy społecznej mają za zadanie umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Obejmują również działalność prewencyjną w tym zakresie, polegającą na podejmowaniu działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Art.15. Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych;

¹⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163, 693, 1045)

¹¹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r., poz. 149, 357, 1066, 1217, 1240, 1268, 1567, 1582, 1607)

- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań gminy w tym zakresie należą wszystkie sprawy z zakresu bieżącej pomocy, tzn. wypłata zasiłków, praca socjalna, placówki i usługi opiekuńcze oraz zadania wynikające z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin

i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia itp.

Powiat przygotowuje tzw. Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, gdzie powinno znaleźć się miejsce dla tego typu problemów zidentyfikowanych na terenach poddanych procesom rewitalizacji. Ponadto zdania powiatu (własne oraz zlecone rządowe) obejmują na ogół zadania dotyczące młodzieży i dzieci (opieka, wychowanie, szkolnictwo, pomoc finansowa i mieszkaniowa itp.). Zadania samorządu wojewódzkiego ograniczają się do zagadnień strategicznych, w tym m.in. rozpoznawanie przyczyn ubóstwa oraz opracowywanie regionalnych programów pomocy społecznej wspierających samorządy lokalne w działaniach na rzecz ograniczania tego zjawiska.

Znacznie szersze zastosowanie w Programach Rewitalizacji znajdują instrumenty społeczne oraz również po części gospodarcze, stworzone przez wzmiankowaną ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W przeciwieństwie do poprzedniej, która na ogół łagodzi tylko skutki sytuacji życiowej jednostek, zwraca się tutaj uwagę na aktywne kształtowanie postaw prospołecznych. Ustawowe cele tej regulacji określone są następująco:

- promocja zatrudnienia,
- łagodzenie skutków bezrobocia, oraz aktywizacja zawodowa.

Zadania państwa w tym zakresie realizowane są przez instytucje rynku pracy działające w celu (art. 1 ust. 2):

- pełnego i produktywnego zatrudnienia;
- rozwoju zasobów ludzkich;
- osiągnięcia wysokiej jakości pracy;
- wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej;
- zwiększania mobilności na rynku pracy.

Natomiast instytucjami rynku pracy są (art. 6 ust. 1):

- publiczne służby zatrudnienia (tylko na szczeblu powiatu i województwa),
- ochotnicze hufce pracy (jednostki państwowe),
- agencje zatrudnienia (niepubliczne jednostki organizacyjne świadczące usługi w zakresie pośrednictwa pracy, poradnictwa, doradztwa personalnego),
- instytucje szkoleniowe (publiczne i niepubliczne podmioty prowadzące edukację pozaszkolną),
- instytucje dialogu społecznego (związki zawodowe, organizacje pracodawców, organizacje bezrobotnych, organizacje pozarządowe),
- instytucje partnerstwa lokalnego (instytucje realizujące na podstawie umowy przedsięwzięcia i projekty na rzecz rynku pracy).

Zdecydowana część tych instrumentów znajduje się w rękach powiatowych władz samorządowych względnie wojewódzkich oraz rządowych. Zatem możliwość ich wykorzystania

w Programach Rewitalizacji będzie wymagała stosownych porozumień pomiędzy j.s.t. oraz pozostałymi publicznymi i niepublicznymi podmiotami rynku pracy. Wszystkie te podmioty działają na obszarze całych miast lub powiatów i nie ma właściwie możliwości obejmowania szczególną interwencją wybranych dzielnic, np. tych wskazanych do rewitalizacji. Rekomenduje się przyjęcie regulacji, które umożliwiłyby na obszarach obejmowanych GPR-ami realizację projektów wspierających aktywizację mieszkańców, szczególnie w zakresie rynku pracy.¹²

¹² „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w miastach – propozycje zmian prawnych Część I” Instytut Rozwoju Miast, Kraków styczeń 2013 r.

II. DIAGNOZA OBECNEJ SYTUACJI W GMINIE TRZCIANA.

3.1 SFERA PRZESTRZENNA

3.1.1 CHARAKTERYSTYKA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE ROZWOJU GMINY

Gmina Trzciana położona jest w Województwie Małopolskim, w południowej części Powiatu Bocheńskiego, u podnóża Beskidu Wyspowego. Obszar gminy o powierzchni 4409 ha należy do Powiatu Bocheńskiego. W skład gminy wchodzi 7 sołectw: Kamionna, Kierlikówka, Leszczyna, Łąka Dolna, Rdzawa, Trzciana, Ujazd. Liczba mieszkańców Gminy Trzciana to 5405 (stan na 2014r.). Obecnie ok. 3387 osób jest w wieku produkcyjnym. Większa część osób jest zatrudniona w rolnictwie.

http://trzciana.pl/tl_files/system/main/trzciana_mapa_herbn.png

Gmina Trzciana położona jest w województwie małopolskim, w południowej części powiatu bocheńskiego, u podnóża Beskidu Wyspowego. W skład gminy wchodzi 7 sołectw o łącznej powierzchni 4409 ha i liczbie mieszkańców 5380 (stan na 30.06.2013 r.) Malownicze usytuowanie u stóp Góry Kamionna (801 m npm) i Góry Pasierbieckiej (769 m npm), atrakcyjny teren poprzecinany licznymi potokami, bogaty w zabytki przyrody – sprawiają, że w gminie rozwija się turystyka i agroturystyka. W lasach porastających zbocza gór można spotkać sporo dzikiej zwierzyny i ptactwa: dzik, sarna, borsuk, przejściowo jelen karpacki, zając, kuropatwa, bażant. Na północno-zachodnich stokach Góry Kamionna zlokalizowany jest rezerwat przyrody o pow. około 40 ha, w którym występuje buczyna karpacka i liczne rośliny pod ochroną, między innymi lilia złotogłów.

Pierwsza kronikarska informacja o Trzcianie pojawiła się w 1262 r. kiedy to książę krakowski Bolesław Wstydlivy nadał dziedzicowi z Niegowici lasy i gaje o pow. około 100 km². Informacja ta mówi o części Trzciany – Libichowej, natomiast nazwa Trzciana pojawia się dopiero w XV wieku i pochodzi najprawdopodobniej od trzciny, która występowała tutaj na bardzo dużych obszarach, otaczając stawy rybne należące do klasztoru. W latach 1262-1266 w Trzcianie został lokowany klasztor Kanoników Regularnych Św. Marka jako fundacja rycerska Dzierżykraj i Wysza z Niegowici. Zakonnicy postawili tu swój własny, najprawdopodobniej drewniany kościółek. Jak podają źródła historyczne już w 1335 r. istniała w Trzcianie parafia, do której należało ponad 1100 wiernych z Trzciany i okolic. W drugiej połowie XVI w. w miejsce starego, drewnianego kościółka powstał nowy, już murowany. W 1652 r. w czasie wojen kozackich klasztor został zrabowany, spalony a zakonnicy pozabijani. W pięć lat później wymurowano nowy, do dzisiaj stojący kościół, który kilkakrotnie był rozbudowywany i kryje w sobie cenne zabytki, m.in. chrzcielnicę kamienną, późnogotycką z 1497 r. renesansowy portal do zakrystii z XVI wieku, boczne portale barokowo-klasycystyczne, konfesjonał rokokowy, ołtarz z XVII wieku. 14 lipca 2002 r. podczas parafialnego odpustu poświęcono dwie nowo wybudowane, strzeliste wieże, które nadały kościołowi wybitnie neogotycki wygląd.

Wójtem Gminy od początku jej utworzenia jest mgr inż. Józef Nowak, Przewodniczącym Rady Gminy był mgr inż. Piotr Janeczek, a po jego rezygnacji – Szczepan Mroczek. Od 2002 r. funkcję Przewodniczącego Rady Gminy pełni Ryszard Śliwa. Gmina Trzciana posiada herb, który uchwalono na uroczystej Sesji Rady Gminy 11.11.1997 r. Za motyw dla herbu posłużyło godło noszone na habitach przez Kanoników Regularnych od Pokuty Błogosławionych Męczenników, umieszczone w lewej części herbu. W drugiej części herbu widnieje kłos złożony z 7 kłosek symbolizujących 7 wsi wchodzących w skład gminy.

W latach 1995 –2013 dzięki aktywności samorządu i zaangażowaniu społeczeństwa udało się zrealizować wiele zamierzeń inwestycyjnych. Gmina Trzciana jest w 100 % telefoniczowana i zgazyfikowana, zorganizowano selektywny wywóz śmieci i odpadów, znaczną część Trzciany i Łątki Dolnej objęto siecią kanalizacyjną, działa tu Bank Spółdzielczy Rzemiosła, dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, funkcjonuje Zespół

Placówek Oświatowych w Trzcianie, Zespół Szkół w Leszczynie, szkoły podstawowe: w Kierlikówce, Łąckiej Dolnej i Kamionnej, 4 biblioteki, 5 świetlic wiejskich. W Kamionnej Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Kamionna prowadzi gimnazjum i przedszkole. W październiku 2012 r. w dawnym budynku szkolnym w Rdzawie otwarto Środowiskowy Dom Samopomocy.

Sporo osób prowadzi działalność gospodarczą. Kilku bardziej przedsiębiorczych mieszkańców ma własne firmy, zatrudniające od kilkunastu do kilkudziesięciu pracowników, m.in. Zakład Usługowo Remontowy HYDROSPRZĘT w Łąckiej Dolnej,- Zakład Produkcji Zabawek Ekologicznych „BAJO” w Kamionnej,- Zakład Krawiecki Szaty Liturgiczne w Kierlikówce,- Wytwórnia Łodów „GALLOD” w Leszczynie,- Ferma Drobiu w Ujeździe,- Delikatesy Centrum w Trzcianie - Biedronka w Trzcianie.

Podstawowym zajęciem ludności jest rolnictwo – zwłaszcza północna część gminy tj. Leszczyna i Trzciana specjalizują się w uprawie warzyw pod osłonami i sadownictwie. Potencjał turystyczny gminy wynika z jej położenia geograficzno-przyrodniczego, niskiego zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego, korzystnego usytuowania względem aglomeracji krakowskiej. Walory krajobrazowe gminy zaznaczają się zwłaszcza w jej części południowej – tzw. „beskidzkiej”. Urozmaicona rzeźba terenu, malowniczo wijący się Potok Sanecki, rzeki: Pluskawka i Rdzawka, liczne zalesienia i zadrzewienia, Góra Kamionna z rezerwatem przyrody, zespoły dworsko-parkowe w Rdzawie i Kamionnej, liczne zabytki architektury drewnianej - czynią gminę atrakcyjną dla rozwoju turystyki weekendowej i pobytowej. Dosyć prężnie działają nieliczne co prawda ale świetnie położone gospodarstwa agroturystyczne. W wielu miejscowościach występują obiekty historyczne i sakralne o charakterze zabytkowym oraz pomniki przyrody i miejsca pamięci. Uwadze zwiedzających można polecić zespół dworsko-parkowy w Rdzawie i Kamionnej, pomnik-kolumnę z czasów wojen szwedzkich (1656 r.) w Kamionnej, upamiętniający zwycięstwo Polaków nad Szwedami, zabytkowe cmentarze z okresu I wojny światowej w Leszczynie, Łąckiej Dolnej i Trzcianie. Działają twórcy ludowi, funkcjonują zespoły muzyczne. Warunki krajobrazowe pozwalają gminie na stworzenie ciekawej oferty turystycznej toteż m.in. w Rdzawie powstało Centrum Sportu i Rekreacji , natomiast w Trzcianie wybudowano boisko "ORLIK", które cieszy się ogromnym powodzeniem zarówno u młodzieży jak i osób starszych. W centrum Trzciany powstał plac zabaw dla dzieci, zaś w Kamionnej przy budynku szkoły zlokalizowano siłownię na świeżym powietrzu. W listopadzie 2012 r. w Trzcianie uruchomiono nowoczesną oczyszczalnię ścieków.

Obecnie prowadzone inwestycje gminy to dalszy etap kanalizacji i wodociągowania gminy oraz budowa sali gimnastycznej przy PSP w Kierlikówce i placu zabaw przy Zespole Szkół w Leszczynie. Ogólnie wizja gminy Trzciana przedstawia się następująco: **„Gmina rozwinięta gospodarczo, atrakcyjna turystycznie, czysta ekologicznie, zasobna ekonomicznie dzięki: wyspecjalizowanej produkcji warzywniczej, przemysłowi rolno-spożywczemu, wytwórczości oraz turystyce, wykształconym mieszkańcom i ich przedsiębiorczości, przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i gości”.**

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności	Powierzchnia
1	Kamionna	850	3,67 ha
2	Kierlikówka	501	1,45ha
3	Leszczyna	831	1,45ha
4	Trzciana	1594	8,4813ha
5	Łąka Dolna	1042	0,13ha
6	Ujazd	369	0,25ha
7	Rdzawa	237	2,63ha

Trzciana jako osada zaistniała w XIII wieku. W latach 1262 - 1266 wybudowany został w Trzcień Kłasztor Kanoników Regularnych od Pokuty, ufundowany przez rycerzy Wysza i Dzierżykraj z Niegowici. Kłasztor przeżywał liczne zawieruchy wojenne. W okresie wojen szwedzkich w XVII w. został dwukrotnie spalony, a 10 zakonników zamordowanych. Później odbudowany w swoim dawnym miejscu kryje w sobie cenne zabytki - chrzcielnicę z XV w., portale barokowo-klasycystyczne, konfesjonał w stylu rokoko, ołtarz z XVII wieku. Wieś Trzciana położona była przy szlaku węgierskim którym ciągnęli kupcy z solą i bursztynem. W swojej historii Trzciana miała charakter wsi rolniczej, której życie koncentrowało się wokół klasztoru.

Akcję osadniczą na tym terenie rozpoczęli władcy polscy już pod koniec XI wieku nadając pewne dobra benedyktynom tyńskim. Od końca XII wieku zaczęły w rejonie bocheńskim działać również zakony bożogrobowców z Miechowa, benedyktynek ze Staniątek, cystersów z Wąchocka i innych, popierane przez książąt krakowskich i możny ród małopolski Gryfitów. Okres od połowy XIII do końca XIV wieku przyniósł największe nasilenie osadnictwa związanego z tzw. kolonizacją na prawie niemieckim. Szczególnie rozwijało się ono za panowania Kazimierza Wielkiego. Na omawianym obszarze [Bocheńszczyzna] istniało w tym czasie co najmniej 111 osad skupionych wokół 22 parafii.

Daty lokacji poszczególnych miejscowości: Kamionna 1398, Kierlikówka 1468, Leszczyna 1347, Libichowa (dziś część Trzcień) 1295, Łąka Dolna 1490, Rdzawa 1399, Trzciana 1403, Ujazd 1388, Żyznówka (część Trzcień) 1416. Szereg osad na tym terenie powstało w IV okresie osadniczym przypadającym na lata 1401 - 1500. Ich szereg otwiera Trzciana lokowana w 1403 lub 1409 r. (pewna wzmianka pochodzi z 1416 roku). Parafia istniała w Libichowej od 1262 roku, względnie od 1295 r. - a od XV w. określana była jako Trzciana.

Wchodząca w skład parafii Trzciana wieś Kamionna w II poł. XVI w. zmieniła nazwę na Kamionka. Osada ta w 1581 r. była w posiadaniu Łapki, w 1629 Gabońskiego i prawdopodobnie została przez niego przekazana Ojcom Jezuitom przy kościele św. Piotra i Pawła w Krakowie. W 1580 r. obejmowała 2,5 łana kmiecego.

Podobnie miała się rzecz z osadą Łąka, która w 1565 r. była w posiadaniu Marcina Strzeleckiego. W tymże roku dokonał on podziału majątku pomiędzy dwóch synów: Jana - któremu przypadły wsie: Nowe Rybie, Wola Rybska i część Starego Rybia oraz Marcina, który otrzymał Łąkę Nową, Skrzydlówkę z 2 ogrodami i sad nad wsią Kierlikówka. W 1581 r. Łąka była w posiadaniu Marcina Chełmskiego, a od 1629 weszła w skład dóbr wiślickich Lubomirskich.

Starostwo bocheńskie powstało prawdopodobnie w XVII wieku. Lustracja z 1765 r. wymienia też starostwo lipnickie, do którego należała m. in. Leszczyna (57 domów). Do prepozytury w Trzcianie należały osady: Trzciana, Libichowa, Bełdno, Stradomka oraz Nieszkowice Mniejsze. Pozostałe należały do dóbr szlacheckich (Leszczyna była własnością aktualnie panującego króla).

Na terenie gminy nie zaszły ważne wydarzenia historyczne. Warto jednak pamiętać o potyczce, stoczonej w okresie Potopu szwedzkiego ze Szwedami przez Lubomirskiego i okolicznych chłopów na polach Kamionnej. Na pamiątkę tego wydarzenia Jerzy Lubomirski postawił w Kamionnej obelisk, nazywany dzisiaj kolumną szwedzką. Po rozbiorach ten teren znalazł się w zaborze austriackim. Gdy wybuchła I wojna światowa, już na początku grudnia 1914 roku stoczono tu szereg zaciętych bojów, w wyniku których spalona została część Leszczyny. Pozostałością po tych walkach jest kilka cmentarzy wojennych.

Po wyzwoleniu mieszkańcom żyło się tu podobnie jak w całej Małopolsce. Istniały szkoły, karczmy, a głównym zajęciem mieszkańców pozostawało rolnictwo. Prężnie rozwijał się tu ruch ludowy. Do największych wieców zorganizowanych przez Związek Ludowo - Narodowy należał zorganizowany 2 kwietnia 1922 r. w Trzcianie. Tysięczny Związek Stronnictwa Chłopskiego został utworzony 2 lutego 1927 roku w Kierlikówce. Zjazd PSL - "Piast" obradujący 21 stycznia 1928 r. zaproponował na kandydatów do Sejmu Władysława Kiernika i Jana Rybę (Wójta) ze Trzciany, który był bliskim współpracownikiem Kiernika. 12 marca 1939 r. podczas Zjazdu Powiatowego SL w Bochni Jan Ryba wszedł do Zarządu.

W okresie okupacji w Trzcianie mieściła się siedziba władz okupacyjnych. Tu była siedziba gminy i posterunek policji. Na terenie gminy działał ruch oporu (Armia Krajowa i Bataliony Chłopskie) i odbywało się tajne nauczanie. Od 1934 roku Trzciana była siedzibą Gminnej Rady Narodowej, a w latach 1954 - 1972 Gromadzkiej Rady Narodowej. 24 października 1972 roku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Bochni zdecydowało połączyć dotychczasowe gromady Trzciana i Żegocina i utworzyć gminę **Trzciana - Żegocina** z siedzibą w Żegocinie. Pomimo protestów mieszkańców Trzciany, Kamionnej, Rdzawy, Kierlikówki, Leszczyny, Ujazdu, Łąki Dolnej i działających w tych wioskach

organizacji społecznych nie zmieniono tej decyzji. W 1976 roku zmieniono nazwę gminy na Gmina Żegocina.

W lipcu 1993 roku zawiązał się w Trzcianie **Spółeczny Komitet na Rzecz Reaktywowania Gminy Trzciana**, który doprowadził do tego, że 1 grudnia 1994 roku premier Waldemar Pawlak podpisał rozporządzenie o utworzeniu **Gminy Trzciana**. W wyborach 5 marca 1995 r. mieszkańcy gminy wybrali pierwszą 18-osobową Radę Gminy, która na inauguracyjnej sesji Przewodniczącym Rady wybrała Piotra Janeczka, a Wójtem Józefa Nowaka. Z dniem 1 kwietnia 1995 r. rozpoczął działalność Urząd Gminy w Trzcianie, którego siedzibą stał się dotychczasowy budynek ośrodka zdrowia. W latach 1998 - 99 budynek został rozbudowany (wykonano dach i zagospodarowano poddasze). Wyrazem suwerenności gminy jest herb, ustanowiony uchwałą Rady Gminy w dniu 11 listopada 1998 r.

Obecne władze samorządowe gminy, którym przewodniczą: Ryszard Śliwa - Przewodniczący Rady Gminy i Józef Nowak - Wójt Gminy, wspierane przez działające w środowisku organizacje społeczne i polityczne, starają się nie tylko rozwiązywać bieżące problemy gminy, ale także myśleć o przyszłości. Radzie Gminy udało się zrealizować wiele zamierzeń inwestycyjnych. Wybudowano piękne nowoczesne szkoły podstawowe w Łącku Dolnej i Kamionnej, przeprowadzono remont i termomodernizację szkoły w Kierlikówce, remont Domu Strażaka w Trzcianie. Rozbudowano budynek Przedszkola Publicznego w Trzcianie. Zakończono budowę sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Leszczynie, wybudowano piękną, nowoczesną salę gimnastyczną z zapleczem dydaktycznym i socjalnym dla Publicznego Gimnazjum w Trzcianie. Opracowano koncepcję ujęcia wody dla wodociągu gminnego, koncepcję sanitacji i wodociągowania gminy. Sporządzono Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy. Cała gmina została telefonizowana. Zmodernizowano szereg dróg gminnych. Otwarto Posterunek Policji w Trzcianie. Przejęto zadania służby zdrowia i utworzono Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Trzcianie, jednak od stycznia 2011 roku został on sprywatyzowany i powstały dwa niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Przy współudziale mieszkańców opracowano Strategię Rozwoju Gminy Trzciana, którą Rada Gminy przyjęła do realizacji uchwałą podjętą w dniu 28 maja 1999 roku. Opracowano Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzciana, który przyjęto na Sesji w dniu 27 stycznia 2011 roku uchwałą Rady Gminy Nr IV/20/11.

Zrealizowano I etap wodociągowania i kanalizacji gminy, rozpoczęto budowę oczyszczalni ścieków. Główne kierunki planowanego rozwoju gminy to specjalizacja rejonu północnego w zakresie funkcji rolniczej, natomiast rejonu południowego w zakresie funkcji rekreacyjnej - rozwój turystyki i agroturystyki. W realizacji tych zadań pomocne jest powołane do życia w dniu 9 listopada 1999 r. Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Lokalnego Gminy Trzciana.

3.1.2 PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

W skład gminy wchodzi następujące sołectwa Kamionna, Kierlikówka, Leszczyna, Łąka Dolna, Rdzawa, Trzciana, Ujazd.

Sołectwo Kamionna

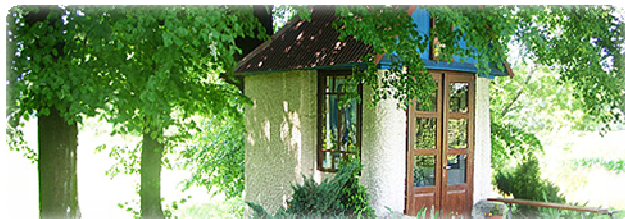
Kamionna - to najdalej na południe wysunięta część Gminy Trzciana. Wieś położona jest u podnóża Góry Kamionnej / 801 m n.p.m./ i Góry Pasierbieckiej /763 m n.p.m./, w północnej części Beskidu Wyspowego, na wysokości 400 - 763 m n.p.m. W południowej części wsi, na północnych zboczach tych pasm, rozciągają się lasy. Obszar 364 ha wraz z 64 ha Rezerwatu "Kamionna" stanowią lasy państwowe (Leśnictwo Kamionna) i lasy prywatne. Przez teren wsi prowadzi również Małopolski Szlak Owocowy.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/solectwa/kamionna1.jpg

Sołectwo Kierlikówka

Wieś Kierlikówka leży na pograniczu Beskidu Wyspowego i Pogórza Wielicko-Wiśnickiego, a najbliższym szczytem tego pasma górskiego jest góra Kamionna-805m.n.p.m.- kiedyś najwyższy szczyt byłego województwa tarnowskiego i góra Pasierbiecka - 763m.n.p.m.Kierlikówka należy do województwa małopolskiego, powiatu bocheńskiego (południowo-zachodnia część). Jako jedna z siedmiu wsi wchodzi w skład gminy Trzciana. Obszar Kierlikówki znajduje się na pograniczu dzielnic klimatycznych: Podkarpackiej i Karpackiej.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/solectwa/kierlikowka1.jpg

Sołectwo Leszczyna

HISTORIA WSI: Jak głosi stare podanie, a potwierdzają to także historyczne dokumenty, Dzierżykraj z Niegowici, który za swą odwagę i waleczność otrzymał grupę 24 niewolników, osadził ich wzdłuż strumyka płynącego przez porośnięte Leszczyną tereny na północ od Trzciany. Było to około 1236 roku. Dokument z 1349 roku mówi, że Leszczyna była lokowana na 24 łanach i posiadała sołectwo. Nowa osada była wsią królewską i została lokowana na prawie niemieckim.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/solectwa/leszczyna1.jpg

Sołectwo Trzciana

Trzciana jako osada zaistniała w XIII wieku. W latach 1262 - 1266 wybudowany został w Trzcianie Klasztor Kanoników Regularnych od Pokuty, ufundowany przez rycerzy Wysza i Dzierżykraj z Niegowici. Klasztor przeżywał zawieruchy wojenne. W okresie wojen szwedzkich w XVII w. został dwukrotnie spalony, a 10 zakonników zamordowanych. Trzciana jest największą spośród 7 wsi wchodzących w skład Gminy Trzciana - liczy 1580 mieszkańców.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/solectwa/trzciana1.jpg

Sołectwo Łąka Dolna

Łąka Dolna - to jedna z siedmiu wiosek należących od 1995 roku do Gminy Trzciana, poprzednio do Gminy Żegocina. Wioska posiada urozmaicone ukształtowanie terenu, które wzdłuż drogi powiatowej prowadzącej od Trzciany do Łąki Górnej i Potoku Saneckiego przybiera kształt dosyć płaskiej doliny, by w kierunku południowym i północnym systematycznie wznosić się pod górę. Jest tu trochę niewielkich lasów mieszanych i potoków wpadających do Sanki. Zabudowa znajduje się głównie wzdłuż szlaków komunikacyjnych tj. drogi powiatowej i dróg do pól.

Sołectwo Ujazd

Jest w Ujeździe przysiółek zwany Dwór. Jego nazwa pochodzi od dawnego dworu, po którym dziś już bardzo niewiele pozostało, bo budynki rozebrano, a w tym miejscu powstał zakład produkcyjny. Poniżej dworu, w kierunku południowym rozciąga się pofałdowany teren, na którym znajduje się m. in. legendarne źródło Św. Kingi i postawiona w pobliżu kaplica. W kierunku południowo - wschodnim od kapliczki rozpoczyna się niewielki las, opasujący dolinę, w której pomiędzy drzewami przebiega niewielki potoczek bez nazwy.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/solectwa/ujazd2.jpg

Sołectwo Rdzawa

Rdzawa to najmniejsza wioska w Gminie Trzciana. Liczy nieco ponad 230 mieszkańców. Dolna część miejscowości jest rozlokowana nad potokiem zwanym Przeginią lub Pluskawką, z przepięknym kaskadowym korytem nazwanym Skałkami, górna nazwana Góry oferuje wspaniałe widoki, zwłaszcza na stronę północno - zachodnią (Pogórze Wielicko - Ciężkowickie). O początkach osady niewiele wiadomo.

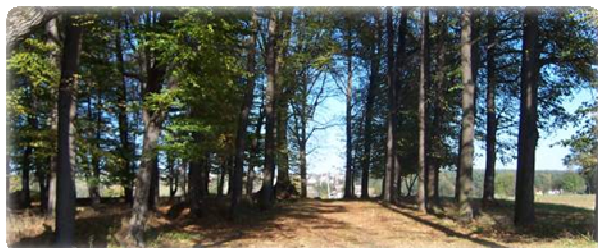
http://www.trzciana.pl/tl_files/content/solectwa/rdzawa1.jpg

3.1.3. ZASOBY ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Walory krajobrazowe

PARK PODWORSKI W RDZAWIE

Park podworski w Rdzawie ma powierzchnię 0,9 ha. Jest tu około 100 drzew, najwięcej grabów i lip. Najstarsze drzewa to: grab w wieku około 120 lat oraz lipa - około 200 lat i sosna - około 120 lat. Wśród drzew jest niezwykle ciekawy okaz - sosna Jefreya - kalifornijska o średnicy pnia około 56 cm. Najgrubsza lipa ma obwód 3,90 m. Obecnie kompozycja parku jest zatarta. Kiedyś w tym parku stał piękny, modrzewiowy dworek o długiej i niezwykle interesującej historii, wybudowany w XVIII wieku. W 1975 roku został jednak rozebrany i przeniesiony do Muzeum Etnograficznego w Nowym Sączu.

http://www.trzciana.pl/tl_files/content/galerie/zabytki/parki/rdzawa3.jpg

PARK PODWORSKI W KAMIONNEJ

Park podworski w Kamionnej położony jest w pobliżu nowej szkoły. Obecnie jest podzielony na dwie działki. Pierwsza o powierzchni 0,68 ha należy do Państwowego Funduszu Ziemi. Na tej działce znajduje się około 320 drzew mających 30 - 300 lat. Druga, o powierzchni 1,82 ha należy do Nadleśnictwa Brzesko. Także tu jest dużo, bo ponad 200 sztuk starych drzew, których wiek określa się na 30-300 lat. Środkiem parku biegnie aleja grabowa, którą kiedyś jeździły karety i dworskie kolaski.

Przypuszcza się, że park został urządzony w połowie XIX wieku. Kiedyś stał tu dwór, wybudowany w II połowie XIX wieku przez rodzinę właścicieli dóbr w Kamionnej - Ożegalskich. Był murowany, parterowy, podpiwniczony (zachowały się fragmenty dworskiej piwnicy). Zbudowano go na planie prostokąta. Dach był dwuspadowy.

Turystyka

Gmina Trzciana, zwłaszcza w południowej części (wioski: Rdzawa i Kamionna) jest niezwykle atrakcyjna, zarówno dla miłośników turystyki pieszej, jak i rowerowej. Wyznaczono tu trasy rowerowe i jedną z odnóg Małopolskiego Szklaku Owocowego.

Trasa turystyczna nr 1 - na górę Kamionna (801 m n.p.m.)

Najwyższy szczyt powiatu bocheńskiego, znany z wyjątkowo rozległej panoramy szczytowej, ma wysokość 801 m n.p.m. Na północno-wschodnim zboczu rezerwat przyrody "Kamionna". Wędrówkę możemy rozpocząć od końcowego przystanku PKS w Kamionnej. Stamtąd idziemy w kierunku południowym, drogą asfaltową w stronę Świątlicy Wiejskiej w Kamionnej. Następnie skręcamy w lewo, by po 2 kilometrowym - miejscami trudnym - podejściu dotrzeć na szczyt. Po dotarciu na szczyt możemy wrócić tą samą drogą lub kontynuować wędrówkę w stronę Góry Pasierbieckiej, albo zejść żółtym szlakiem do Żegociny. Na szczycie roztacza się piękny widok panoramy: na północ krajobraz ziemi bocheńskiej aż po Puszczę Niepołomicką; na południe panorama Beskidu Wyspowego oraz wyżej wyniesionych Gorców, a przy dobrej widoczności można zobaczyć Tatry. Północne zbocze góry objęte jest ochroną - znajduje się tam Rezerwat Leśny "Kamionna".

http://www.czasbochenski.pl/data/turystykahistoria/duze/93a27c1f0ac757d63d846b92c4799390c2602808_358740.jpg

Trasa turystyczna nr 2 - szlakiem cmentarzy I wojny światowej.

Na terenie gminy jest pięć cmentarzy z okresu I wojny światowej. Są one położone w pięknej okolicy starannie wkomponowane w otoczenie, wyremontowane i warte zwiedzania. Można do nich dotrzeć pieszo, rowerem, a nawet samochodem (choć nie zawsze dojedziemy do samego cmentarza). Drogę wskazują betonowe, stylizowane słupy, zwieńczone krzyżem maltańskim z dwujęzycznym napisem "Kriegerfriedhof - Cmentarz wojskowy No.. Zugań-droga".

Zwiedzanie możemy rozpocząć pod pomnikiem ofiar I wojny światowej w Trzcianie, a następnie trasą: cmentarz nr 309 w Trzcianie, cmentarz 310 w Leszczynie, 311 w Królówce, cmentarz 304 w Łącku Górnej i cmentarze 305, 306, 307 w Łącku Dolnej.

Wędrówkę można odbyć także w odwrotną stronę czyli zaczynając od cmentarzy w Łącku Dolnej. Podczas wędrówki możemy również podziwiać zabytkowe zabudowania i kapliczki przydrożne.

Trasa turystyczna nr 3 - do Rdzawy.

Piesza lub rowerowa, widokowa lub na grzyby. Wycieczkę możemy rozpocząć od szkoły w Rdzawie i zwiedzania wspaniałego parku podworskiego. Następnie udajmy się na zachód. By przed remizą OSP skręcić w lewo i przez most asfaltową drogą wspiąć się na wzniesienie. Po dotarciu do lasu i osiągnięciu rozwidlenia dróg skręcamy w leśną drogę, która zaprowadzi nas do górnej Rdzawy, z której rozpościera się piękna panorama na Pogórze

Wiśnickie. Po drodze w lesie okazja do zbierania grzybów i owoców leśnych. Po dojściu do asfaltowej drogi, skręcamy w lewo i stromym stokiem schodzimy w dół, by dotrzeć do tzw. "Skałek". Po przejściu przez prowizoryczny mostek wracamy do punktu wyjścia.

Trasa turystyczna nr 4 - z Trzciany na Kamionną i Pasierbieką Górę.

Szlak turystyczny rozpoczyna się przy drodze głównej w Trzcianie, obok budynku szkoły i stołami. Idziemy w dół, w kierunku rzeki (Potok Sanecki) i przekraczamy ją niedużym żelaznym mostem. Za mostem w lewo, pomiędzy pojedynczymi domami wspinamy się drogą wśród pól uprawnych osiedla Zarzecze, aż do wierzchołka długiego wzniesienia. To Ujazd (320 m n.p.m.). Szlak wychodzi na asfaltową drogę, tuż poniżej dużej fermy kur. Idziemy nią w lewo. Rozciągają się stąd rozległe widoki na górę Kamionną, Łopusze, Kostrzę i dalsze wzniesienia Beskidu Wyspowego. Po przejściu kilkuset metrów skręcamy z głównej drogi na prawo i wąską drogą pomiędzy zabudowaniami osiedla Dębina schodzimy do doliny wsi Rdzawa. Przechodzimy przez mały most nad potokiem i za przystankiem PKS idąc w prawo dochodzimy do parku podworskiego w Rdzawie. W parku rosną 4 drzewa uznane za pomniki przyrody, w tym rzadko spotykana sosna żółta. Obok boiska sportowego dochodzimy do potoku Przeginia, zwanego też Pluskawką) i przekraczamy go wąską kładką. Skręcamy na lewo, idziemy wśród nadrzecznych zarośli drogą wozową, która wkrótce kończy się w rozlewisku potoku. Teraz czeka nas trudny, ale atrakcyjny odcinek słabo przetartą ścieżką wzdłuż koryta potoku Przeginia. Miejscami ścieżka zanika zupełnie, zarośnięta bujną roślinnością nadrzeczną. Po prawej stronie mijamy wysoką, niemal pionową ścianę skalną. Pod nią oderwane duże głazy. Idziemy cały czas w górę potoku, po jego prawej stronie pomiędzy bujną roślinnością łągową. Miejscami może być bardzo mokro! Omijamy niewielką śródleśną łąkę i dochodzimy do koryta potoku Przeginia, stanowiącego dużą atrakcję turystyczną. Dno potoku jest całkowicie kamienne, z wyżłobionymi przez wodę głębokimi rowami, jazami, nieckami, licznymi bystrzami i kaskadami. Projektowane jest utworzenie tu zespołu krajobrazowo-przyrodniczego. Wreszcie utwardzona droga, kładka na drugą stronę potoku (nie przechodzimy!). W tym miejscu potok tworzy przepiękną skalną kaskadę. Idziemy w górę potoku, na skrzyżowaniu dróg w lesie szlak skręca w lewo. Przechodzimy przez mostek i dalej idziemy wzdłuż potoku w górę. Jesteśmy w osiedlu Rzyki. Potok płynie tu doliną o stromych zboczach, z nielicznymi zabudowaniami. Miejsce atrakcyjne widokowo. Wspinając się polną drogą dochodzimy do 10 m kolumny, wzniesionej w 1656 r. przez Jerzego Lubomirskiego dla upamiętnienia żołnierzy poległych na tym terenie w czasie walk ze Szwedami, w czasie potopu szwedzkiego, zakończonych wypędzeniem Szwedów z tych terenów. Piękną alejką obsadzoną grabami dochodzimy do leśniczówki w Kamiennej. Obok niej dawny park dworski z licznymi starymi i grubymi drzewami (projektowane pomniki przyrody) Wieś Kamionna piękna widokowo z doskonałymi warunkami klimatycznymi i rozwijającą się agroturystyką ma szansę stać się miejscowością turystyczną. Obok budynku nowej szkoły dochodzimy do krzyżówki 5 dróg. Stąd możliwe są dwa warianty wejścia na Pasierbieką Górę:

Wariant nr 1: Początkowo mniej atrakcyjny, gdyż aż do granicy lasu prowadzi bardziej ruchliwą drogą. Bukowo-jodłowym lasem wchodzimy początkowo dość łagodnie, potem podejście staje się bardzo strome i wyczerpujące (tzw. Bystre). Trasa częściej uczęszczana (dawniej często chodziły nią pieszce pielgrzymki pątników do sanktuarium w Pasierbcu.

Wariant nr 2: Początkowo bardziej atrakcyjny - mało uczęszczaną drogą dość szybko dochodzimy do granicy lasu. W lesie drogą wozową skręcamy na prawo i wspinamy się stromo w górę bukowo-świerkowo-jodłowym lasem. Droga stopniowo zanika. Ostatni odcinek podwierzchołkowy pokonujemy ledwo zaznaczającą się ścieżką (skośny trawers w prawo).

Obydwa warianty trasy wyprowadzają na grzbiet Pasierbieckiej Góry (769 m n.p.m.), gdzie łączą się z niebieskim szlakiem turystycznym z Tymbarku do Rozdziela. Idąc nim w lewo możemy dojść do wierzchołka góry Kamionna (801 m n.p.m.). Ze szlaku tego, wiodącego cały czas długim, miejscami odkrytym na południe grzbietem Pasierbieckiej Góry i Kamiennej otwierają się bardzo rozległe widoki na Beskid Wyspowy, Gorce i Tatry. Na górze Kamionna znajduje się rezerwat przyrody- zachowany w dobrym stanie fragment naturalnego lasu bukowo-świerkowego. Można zejść w dół, na południe do słynnego sanktuarium Matki Boskiej w Pasierbcu. Z wierzchołka Kamiennej prowadzi żółty szlak do Żegociny.¹³

Gospodarstwo "Pod Lasem" znajduje się we wsi Kamionna, należącej do gminy Trzciana, powiat Bochnia, województwo małopolskie. Położone jest na stoku wzgórza, blisko lasu u podnóża Góry Pasierbieckiej (765 m n.p.m.) i Góry Kamionna (802 m n.p.m.). Doskonałe warunki do wypoczynku wśród ciszy i dużych przestrzeni, szczególnie dla osób szukających ciszy, spokoju.

¹³ <http://www.trzciana.pl/turystyka.html>

3.1.4. ANALIZA ZASOBU MIESZKANIOWEGO GMINY

Według danych statystycznych zasoby mieszkaniowe Gminy Trzciana w 2013 roku kształtowały się następująco:

1414 mieszkań

103m² przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania

2 tys. zł – zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych

Stopień zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osiągnął następujące wartości:

3,84 osób/1 mieszkanie

26,9 m²pu/osobę

Są to wskaźniki znacznie niższe od średnich dla województwa tarnowskiego, w tym dla jego obszarów wiejskich, które analogicznie wynosiły:

4,23 osób/1 mieszkanie

17,1 m²pu/osobę

Natomiast w 2014 roku zasoby mieszkaniowe Gminy Trzciana kształtowały się następująco:

1429 mieszkań

104m² przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania

Brak zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych

Stopień zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osiągnął następujące wartości:

3,79 osób/1 mieszkanie

27,3 m²pu/osobę

W 2014 roku ilość budynków mieszkalnych w poszczególnych wsiach Gminy Trzciana wynosiła:

Trzciana – 451

Łąka Dolna – 266

Leszczyna – 189

Kamionna – 298

Kierlikówka – 134

Ujazd – 116

Rdzawa – 81

Razem: 1535

Dla porównania w 2015 roku ilość budynków mieszkalnych w Gminie Trzciana przedstawia się następująco:

Trzciana – 461

Łąka Dolna – 272

Leszczyna – 200

Kamionna – 307

Kierlikówka – 138

Ujazd – 118

Rdzawa – 84

Razem: 1580

Porównując standardy mieszkaniowe Gminy Trzciana ze średnimi standardami dla obszarów wiejskich, a tym bardziej ze standardami pożądanymi należy stwierdzić znaczne potrzeby mieszkaniowe Gminy. W porównaniu z 2014 rokiem ilość budynków mieszkalnych w 2014 zwiększyła się o 45.

Ilość budynków mieszkalnych w poszczególnych sołectwach Gminy Trzciana.

<i>Sołectwo</i>	<i>Stan na 2014 r.</i>	<i>Stan na 2015 r.</i>
<i>Trzciana</i>	451	461
<i>Łąka Dolna</i>	266	272
<i>Leszczyna</i>	189	200
<i>Kamionna</i>	298	307
<i>Kierlikówka</i>	134	138
<i>Ujazd</i>	116	118
<i>Rdzawa</i>	81	84

Mieszkania oddane do użytkowania i zasoby mieszkaniowe w Gminie Trzciana w 2013 i 2014 kształtują się następująco:

ZASOBY MIESZKANIOWE		
	2013	2014
Mieszkania ^a	1414	1429
Przeciętna powierzchnia użytkowa ^a 1 mieszkania w m ²	103	104
Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych w tys. zł	2	-
^a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.		

Źródło: http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_bochenski/trzciana.pdf

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA		
	2013	2014
Ogółem	24	15
w tym:		
indywidualne	24	15
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	-	-

Liczba mieszkań indywidualnych oddanych do użytku w 2013 roku wynosiła 24, natomiast w 2014 roku liczba ta wyniosła 15.

3.1.5. ZASOBY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ GMINY

Wodociągi i kanalizacja.

Pomimo wszechobecnego kryzysu, dzięki zaangażowaniu Wójta i władz samorządowych Gminie Trzciana w roku 2012 udało się zrealizować wiele ważnych i strategicznych inwestycji, w tym w zakresie wodociągowania.

Realizowane etapowo od 2010r. zadanie wodociągowania gminy znacznie poprawiło m.in. sytuację gospodarstw, w których zabrakło wody w przydomowych studniach lub jej jakość jest słaba. Do nowopowstałej sieci wodociągowej z ujęcia wody w Kamionnej zostało podłączonych ponad 300 budynków. Ich właściciele z zadowoleniem stwierdzają, że płynąca z kranów woda jest czysta i dobrej jakości.

W ramach prowadzonej inwestycji zakończone zostały w całości roboty obejmujące I etap wodociągowania tj. budowa ujęcia wody pitnej w Kamionnej wraz ze stacją osłonową, budowa stacji uzdatniania wody w Kamionnej oraz budowa sieci wodociągowej w miejscowości Kamionna, Kierlikówka, Rdzawa, Ujazd i Trzciana.

Inwestycję realizuje przedsiębiorstwo „Dróg – Bud” z Łapanowa - wykonawca wyłoniony w drodze przetargu nieograniczonego. Całkowity koszt zadania wyniósł 7046242,98 zł.

Na realizację inwestycji Gmina pozyskała dotację w kwocie 4 mln zł z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W kolejnym etapie realizacji zadania planowana była budowa sieci wodociągowej w miejscowości Trzciana na odcinku od kościoła do Glinika po obu stronach drogi powiatowej, a także w miejscowości Kierlikówka i Łąka Dolna Działy oraz w miejscowości Kamionna – Za Kościołem. Zadanie zostanie zrealizowane przy udziale pożyczki w kwocie 732 tys. zł, zaciągniętej w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska.

II etap budowy rozpoczął się na wiosnę 2013r. Wybudowano sieć wodociągową w miejscowości Trzciana na odcinku od kościoła do Glinika po obu stronach drogi powiatowej, a także w miejscowości Kierlikówka i Łąka Dolna-Działy oraz w miejscowości

Kamionna – za kościołem. Koszt drugiego etapu budowy sieci to 961.221,00 zł. Zadanie zostało zrealizowane przy udziale pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie w kwocie 732 000,00 zł. Długość sieci wodociągowej powstałej w 2013 roku wynosi ponad 9,5 km. Inwestycja wykonana została przez konsorcjum firm w składzie: Lider- Przedsiębiorstwo Budownictwa Drogowego i Mieszkaniowego „DROG-BUD” 32-740 Łapanów 199 i Partner- INSTALBUD s.c. Łukasz Kaczmarczyk, Stanisław Kaczmarczyk 32-740 Łapanów 69.¹⁴

W grudniu 2014 roku odebrano z powodzeniem zadanie pn. "Remont ujęcia wody dla gminy Trzciana na dz. nr 118 i 113/4 w miejscowości Kamionna". Wykonano remont komór technologicznych ujęcia wraz z wymianą rur doprowadzających wodę i powietrze oraz zabezpieczenie pompowni wody narzutem kamiennym z niwelacją terenu. Wyremontowano uszkodzone zasuwy i rurociągi wraz z przeniesieniem ich do studni. Wykonano remont ogrodzenia ujęcia, a także umocnienia brzegów potoku i działki ujęcia wody kamieniem i faszyną. Obecnie z tego właśnie ujęcia wody korzysta ponad 430 budynków z terenu Gminy Trzciana, a sieć wodociągowa Gminy Trzciana ma długość 50,5 km.

Cena za 1 m³ dostarczanej wody wynosi:

- 3, -zł + VAT – dla odbiorców I grupy taryfowej tj. gospodarstwa domowe, jednostki użyteczności publicznej,

- 5,- zł + VAT – dla odbiorców II grupy taryfowej tj. pozostali odbiorcy oraz woda pobierana z hydrantów.¹⁵

Wodociągi na terenie Gminy Trzciana	Jednostka miary	2014	2015
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	52,6	54,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	431	490
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	tys. m ³	26,1	29,5

¹⁴ <http://www.trzciana.pl/aktualnosci-czytnik/items/838.html>

¹⁵ <http://www.trzciana.pl/aktualnosci-czytnik/items/518.html>

W 2012 roku samorząd Gminy Trzciana, wykorzystując z sukcesem przyznane dofinansowanie w kwocie 6 048 873 zł, pozyskane z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego wybudował grawitacyjno-ciśnieniową sieć kanalizacyjną w 3 miejscowościach tj. Trzcianie, Łącku Dolnym i Leszczynie. Inwestycję poprzedziło uruchomienie nowoczesnej oczyszczalni ścieków w Trzcianie o przepustowości 263m³/dobę, będącej obecnie w trakcie rozruchu. Całkowity koszt inwestycji to 9 204 617,56 zł,- kwota wypłacona to 8 641 248 zł.

Do oczyszczalni zostały już włączone wszystkie domy mieszkalne i budynki użyteczności publicznej, podłączone dotychczas do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej przy Urzędzie Gminy. Łącznie w Trzcianie do sieci kanalizacyjnej z 7 przepompowniami

podłączonych zostało ponadto ok. 50 budynków, w Łącku Dolnym do sieci kanalizacyjnej z 1 przepompownią podłączonych zostało ponad 90 budynków.

Zadanie, które można śmiało zakwalifikować jako największy sukces samorządu Gminy Trzciana w ramach realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska wykonuje konsorcjum firm-„Budkomplex”- Andrzej Kosturek i Wojciech Nowak S. J. z Bochni /lider/ oraz Zakład Robót Inżynieryjno-Budowlanych Augustyn Anioł ze Starego Wiśnicza /partner/.

Kanalizacja	2014	2015
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	34,6 km	34,6 km
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	466	474

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Trzciana.

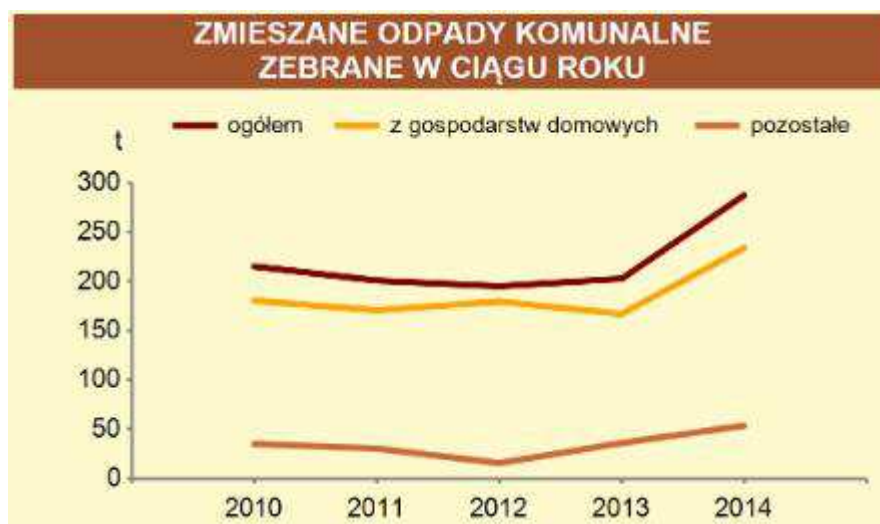

Liczba oczyszczalni ścieków w gminie w 2014 r. wyniosła: 1	
Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniosła:	
w gminie	1864
w powiecie	59464
Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w 2014 r.	
- instalacje i urządzenia:	
zbiorniki bezodpływowe	748
oczyszczalnie przydomowe	152

http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_bochenski/trzciana.pdf

W 2014 roku w Gminie Trzciana funkcjonowała jedna oczyszczalnia ścieków. Liczba ludności, która korzystała w roku 2014 z oczyszczalni ścieków wynosiła 1864 osoby.

Liczba zbiorników bezodpływowych wynosiła 748, natomiast liczba oczyszczalni przydomowych 152.

http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_bochenski/trzciana.pdf

W 2014 roku w Gminie Trzciana nastąpił wzrost zebranych odpadów komunalnych wynoszący ogółem ok. 300 ton (250 t odpadów z gospodarstw domowych, 50 t z pozostałych źródeł). W 2013 roku wartość wszystkich odpadów komunalnych wynosiła ok. 200 t (ok. 175 t z gospodarstw domowych i 25 t z pozostałych źródeł).

Najniższa liczba odpadów została zanotowana w 2012 roku i wynosiła ogółem 200 t (ok. 190 t z gospodarstw domowych i 10 t z pozostałych źródeł).

Od 1 lipca 2014 roku opłata za śmieci dla gospodarstw czteroosobowych i powyżej wynosiła 25 zł miesięcznie. Wcześniej stawka dla gospodarstw powyżej dwóch osób wynosiła 28 zł miesięcznie. Dodatkowo wprowadzona nową stawkę dla gospodarstw trzyosobowych, w wysokości 21 zł miesięcznie. Zastosowanie niższych stawek było możliwe dzięki zmniejszeniu kosztów odbioru i zagospodarowaniu odpadów przez firmę, która obsługuje gminę Trzciana.

Dla odpadów komunalnych zbieranych i odbieranych w sposób selektywny opłata wynosi:

- a) 7,00 zł miesięcznie od jednoosobowego gospodarstwa domowego,
- b) 14,00 zł miesięcznie od dwuosobowego gospodarstwa domowego,
- c) 21,00 zł miesięcznie od trzyosobowego gospodarstwa domowego,
- d) 25,00 zł miesięcznie od pozostałych gospodarstw domowych.

Na sesji w dniu 30.12. 2014r. Rada Gminy podjęła uchwałę, w której do dnia 30.06.2015r. utrzymała stawki opłat za wodę i ścieki.

Gospodarka odpadami.

Gospodarka odpadami została przedstawiona w poniższej tabeli, która stanowi wzór sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2014 rok.

SPRAWOZDANIE <u>WÓJTA</u>, BURMISTRZA LUB PREZYDENTA MIASTA Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI <u>ZA 2014 ROK</u>	ADRESAT¹⁾ 1) MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO 2) WOJEWÓDZKI INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA
I. NAZWA GMINY (MIASTA)	
GMINA TRZCIANA, 32-733 TRZCIANA 302 Regon: 851660648, NIP: 868-10-21-259	
II. INFORMACJA O MASIE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW ODEBRANYCH Z OBSZARU GMINY ODPADÓW KOMUNALNYCH²⁾ ORAZ SPOSOBIE ICH	

ZAGOSPODAROWANIA³⁾				
Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne	Kod odebranych odpadów komunalnych ⁴⁾	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych ⁴⁾	Masa odebranych odpadów komunalnych ⁵⁾ [Mg]	Sposób zagospodarowania ⁶⁾ odebranych odpadów komunalnych
Zakład Zagospodarowania Odpadów w Tylmanowej os. Rzeka 419 34-451 Tylmanowa	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	151,6	R12
Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów Trans-Formers Karpatia Sp. z o.o. w Tarnowie ul. Cmentarna 33-100 Tarnów	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	130,7	R12
Regionalna Stacja Segregacji Odpadów w Tarnowie Ul. Cmentarna 31 33-100 Tarnów	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	5,1	R12
Sortownia odpadów zmieszanych TRASZKAN Zegartowice 105, 32-413 Zegartowice	15 01 07	Opakowania ze szkła	105,8	R12
KRYNICKI Recykling S.A. ul.	15 01 07	Opakowania ze szkła	4,1	R5

Iwaszkiewicza 48/23 10-089 Olsztyn				
Agencja Handlowa WOLMAX Adam Wolski, ul. Siemiradzkiego 18 20-455 Lublin	15 01 07	Opakowania ze szkła	0,9	R5
EKOMBUD S.C. M. Skowronek, T. Gazda Ul. Partyzantów 21 32-700 Bochnia	15 01 07	Opakowania ze szkła	0,2	R13
Sortownia odpadów zmieszanych TRASZKAN Zegartowice 105, 32- 413 Zegartowice	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	100,8	R12
EKO-PET Halina Czapla Podegrodzie 152 39-200 Dębica	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	1,6	R3
Agencja Handlowa WOLMAX Adam Wolski, ul. Siemiradzkiego 18 20-455 Lublin	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	0,8	R3
EKOMBUD S.C. M. Skowronek, T. Gazda Ul. Partyzantów 21 32-700 Bochnia	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	0,1	R13
Sortownia odpadów zmieszanych Zegartowice 105, 32- 413 Zegartowice	15 01 04	Opakowania z metali	5,5	R12

TRANS KRUSZ – EKO Spółka z o.o. ul. Rybnicka 6, 43-200 Pszczyna	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	21,7	R12
SG SYNERGIA Sp z o.o. S.K.A. 43-200 Pszczyna	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02, i 17 09 03	16,7	R12
ZGK BOLESŁAW Sp z o.o Ul. Osadowa 1 32-329 Bolesław	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	35,9	D 1
TRANS KRUSZ – EKO Spółka z o.o. ul. Rybnicka 6, 43-200 Pszczyna	19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11	23,8 (odpad wytworzony do czyszczenia selektywnie zebranych odpadów)	R12
SG SYNERGIA Sp z o.o. S.K.A. 43-200 Pszczyna	19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11	3,3 (odpad wytworzony do czyszczenia selektywnie zebranych odpadów)	R12
Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Usługowo –	19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i		R12

Handlowe „VIG” S.p. z o.o. ul. Sobieskiego 7 41-300 Dąbrowa Górnica		przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11	26,2 (odpad wytworzony do czyszczenia selektywnie zebranych odpadów)	
DSS Recykling Sp z o.o. ul. Walcownia 1 41-260 Sławków	20 01 02	Szkło	18,8	R12
SCHOLZ POLSKA Sp z o.o. ul. Biskupińska 8 30-832 Kraków	20 01 40	Metale	0,4	R12
Silva Sp. z o.o. Oddział SILVA Recykling w Strzelcach Opolskich ul. 1 Maja 52 47-100 Strzelce Opolskie	17 02 01	Drewno	0,2	R12
Sortownia Odpadów Zmieszanych Zegartowice 105	15 01 05	Opakowania wielomateriałowe	3,4	R12
Ekosystem Pietraszewski Spółka Jawna Łęzkowice 114 32-015 Kłaj	20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	0,4	R12
Biosystem S.A. Wodna 4 30-556 Kraków	20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	0,9	R12
Ekosystem Pietraszewski Spółka Jawna	20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w	0,6	R12

Łęzkowice 114 32-015 Kłaj		20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki (1)		
Biosystem S.A. Wodna 4 30-556 Kraków	20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki (1)	0,8	R12
Biosystem S.A. Wodna 4 30-556 Kraków	20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 i 20 01 35	2	R12
Sortownia Odpadów Zmieszanych Zegartowice 105	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	22,3	R12
ZPZ Złomex S.A ul. Igołomska 27 31-983 Kraków	16 01 03	Zużyte opony	13,6	R12
Sortownia Odpadów Zmieszanych Zegartowice 105	20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31*	0,01	R 13
Silva Sp. z o.o. Oddział SILVA Recykling w Strzelcach Opolskich ul. 1 Maja 52 47-100 Strzelce Opolskie	17 02 01	Drewno	2,8	R12

Kominiak Łukasz Strykowa 81 32-420 Gdów Zagórzany nr dz. 60/2 32-420 Gdów	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	0,7	R12
EKOMBUD s.c M. Skowronek T. Gazda ul. Partyzantów 21 32-700 Bochnia	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	5,6	R5
Stanisław Kurek Gruszów 127 32-415 Raciechowice	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	0,6	R12
Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego ul. E. Kwiatkowskiego 8 33- 100 Tarnów	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	4,6	R5
SCHOL POLSKA Sp z o.o. Ul. Biskupińska 8 32-832 Kraków	17 04 05	Żelazo i stal	1,8	R12

	Masa odebranych odpadów o kodzie 20 03 01 ⁵⁾ [Mg]	Masa odpadów o kodzie 20 03 01 poddanych składowaniu ⁵⁾ [Mg]	Masa odpadów o kodzie 20 03 01 poddanych innym niż składowanie procesom przetwarzania ⁵⁾ [Mg]
Odebranych z obszarów miejskich	-	-	-
Odebranych z obszarów wiejskich	287,4		287,4
Liczba punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, funkcjonujących na terenie gminy		-	
Nazwa i adres punktu	Kod zebranych odpadów komunalnych ⁴⁾	Rodzaj zebranych odpadów komunalnych ⁴⁾	Masa zebranych odpadów komunalnych ⁵⁾ [Mg]
-	-	-	-
III. INFORMACJA O MASIE ODPADÓW KOMUNALNYCH ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI ⁷⁾			
Łączna masa selektywnie odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji ⁵⁾ [Mg]		27,1	
a) przekazanych do składowania na składowisku odpadów			
Nazwa i adres składowiska, na które przekazano odpady komunalne ulegające biodegradacji	Kod odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji ⁴⁾	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji ⁴⁾	Masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania na składowisku odpadów ⁵⁾ [Mg]
0	0	0	0

b) nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów				
Nazwa i adres instalacji, do której przekazano odpady komunalne ulegające biodegradacji	Kod odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji ⁴⁾	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji ⁴⁾	Masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji nieprzekazanych do składowania na składowiska odpadów ⁵⁾ [Mg]	Sposób zagospodarowania ⁸⁾ odpadów komunalnych ulegających biodegradacji nieprzekazanych do składowania na składowiska odpadów
Sortownia odpadów zmieszanych 32-413 Zegartowice 105	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	6,8	Recykling materiałowy
Stora Enso Poland S.A. ul. Armii WP 21 07-401 Ostrołęka	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	1,1	Recykling materiałowy
EKOMBUD S.C. M. Skowronek, T. Gazda Ul. Partyzantów 21 32-700 Bochnia	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	0,5	Recykling materiałowy
PHU EKOPARTNER Os. Albertyńskie 21/56 31-853 Kraków	20 01 01	Papier i tektura	6,3	Recykling materiałowy
Kompostownia-Zakład składowania Odpadów Tarnów ulica Cmentarna, 33-100 Tarnów	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	12,4	kompostowanie
IV. OSIĄGNIĘTY POZIOM OGRANICZENIA MASY ODPADÓW KOMUNALNYCH ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI KIEROWANYCH DO SKŁADOWANIA⁹⁾				
0,3				

V. POZIOM RECYKLINGU I PRZYGOTOWANIA DO PONOWNEGO UŻYCIA NASTĘPUJĄCYCH FRAKCJI ODPADÓW KOMUNALNYCH: PAPIERU, METALI, TWORZYW SZTUCZNYCH I SZKŁA¹⁰⁾ ODEBRANYCH Z OBSZARU GMINY

Kod odebranych odpadów komunalnych ⁴⁾	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych ⁴⁾	Łączna masa odebranych odpadów komunalnych ⁵⁾ [Mg]	Masa odpadów poddanych recyklingowi ⁵⁾ [Mg]	Masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia ⁵⁾ [Mg]
15 01 07	Opakowania ze szkła	111,0	110,8	0
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	103,3	103,2	0
15 01 04	Opakowania z metali	5,5	5,5	0
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	8,4	8,4	0
20 01 40	Metale	0,4	0,4	0
20 01 01	Papier i tektura	6,3	6,3	0
20 01 02	Szkło	18,8	18,8	0

Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła¹¹⁾ [%]

65,9

VI. POZIOM RECYKLINGU, PRZYGOTOWANIA DO PONOWNEGO UŻYCIA I ODZYSKU INNYMI METODAMI INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE ODPADÓW BUDOWLANYCH I ROZBIÓRKOWYCH¹²⁾ Z ODEBRANYCH Z OBSZARU GMINY ODPADÓW

KOMUNALNYCH					
Kod odebranych odpadów ⁴⁾	Rodzaj odebranych odpadów ⁴⁾	Łączna masa odebranych odpadów ⁵⁾ [Mg]	Masa odpadów poddanych recyklingowi ⁵⁾ [Mg]	Masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia ⁵⁾ [Mg]	Masa odpadów poddanych odzyskowi innymi metodami niż recykling i ponowne użycie ⁵⁾ [Mg]
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02, 17 09	74,3	38,4	0	0
17 04 05	Żelazo i stal	1,8	1,8	0	0
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	11,5	10,2		1,3
17 02 01	Drewno	3,0	3,0	0	0
Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi			60,4		

metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych ¹¹⁾ [%]	
VII. LICZBA WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI, OD KTÓRYCH ZOSTAŁY ODEBRANE ODPADY KOMUNALNE	
1378	
VIII. LICZBA WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI, KTÓRZY ZBIERAJĄ ODPADY KOMUNALNE W SPOSÓB NIEZGODNY Z REGULAMINEM UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU NA TERENIE GMINY¹⁴⁾	
-	
IX. RODZAJ I ILOŚĆ NIECZYSTOŚCI CIEKŁYCH ODEBRANYCH Z OBSZARU GMINY	
Rodzaj odebranych z obszaru gminy nieczystości ciekłych ¹³⁾	Ilość odebranych z obszaru gminy nieczystości ciekłych ⁵⁾ [m ³]
Ścieki bytowe	885
Ścieki komunalne	-
Ścieki przemysłowe	-
X. DODATKOWE UWAGI	

XI. DANE OSOBY WYPEŁNIAJĄCEJ SPRAWOZDANIE			
Imię		Nazwisko	
Aleksandra		Kukła	
Telefon służbowy ¹⁵⁾	Faks służbowy ¹⁵⁾	E-mail służbowy ¹⁵⁾	
14/6136122	14/6132141	plan@trzciana.pl	
Data	Podpis i pieczęć ¹⁵⁾ wójta, burmistrza lub prezydenta miasta		
26.03.2015r.			

O b j a ś n i e n i a:

- 1) Należy wpisać właściwego ze względu na położenie gminy marszałka województwa oraz wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.
- 2) Z wyłączeniem selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji.
- 3) Jeżeli podmioty odbierające odpady komunalne, prowadzące działalność na terenie gminy prowadzą segregację odebranych odpadów komunalnych w sortowniach niebędących częścią regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, to w części tej powinny również zostać uwzględnione pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.
- 4) Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 5) Z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.
- 6) Przez sposób zagospodarowania odpadów komunalnych rozumie się procesy odzysku wymienione w załączniku nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm.) oraz procesy unieszkodliwiania odpadów, wymienione w załączniku nr 6 do tej ustawy.
- 7) Należy uwzględnić odpady o kodach: 15 01 01, 15 01 03, ex 15 01 09 Opakowania z tekstyliów z włókien naturalnych, 20 01 01, 20 01 08, ex 20 01 10 Odzież z włókien naturalnych, ex 20 01 11 Tekstylia z włókien naturalnych, 20 01 25, 20 01 38, 20 02 01, 20 03 02, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów.
- 8) Przez sposób zagospodarowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji rozumie się: kompostowanie, mechaniczno-biologiczne przetwarzanie, fermentację, inne biologiczne procesy przekształcania, termiczne przekształcanie odpadów, recykling materiałowy, przekazanie osobom fizycznym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie listy rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami, oraz dopuszczalnych metod ich odzysku (Dz. U. Nr 75, poz. 257).
- 9) Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania oblicza się zgodnie przepisami wydanymi na podstawie z art. 3c ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r., poz. 391).
- 10) Należy uwzględnić odpady o kodach: 15 01 01, 15 01 02, 15 01 04, 15 01 06, 15 01 07, 20 01 01, 20 01 02, 20 01 39, 20 01 40, ex 20 01 99 odpady papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów.
- 11) Poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oblicza się zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 3b ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- 12) Należy uwzględnić odpady o kodach: 17 01 01, 17 01 02, 17 01 03, 17 01 07, 17 02 01, 17 02 02, 17 02 03, 17 03 02, 17 04 01, 17 04 02, 17 04 03, 17 04 04, 17 04 05, 17 04 06, 17 04 07, 17 04 11, 17 05 08, 17 06 04, 17 08 02, 17 09 04, ex 20 03 99 inne niż niebezpieczne odpady

budowlane i rozbiórkowe, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów.

- ¹³⁾ Przez rodzaj odebranych nieczystości ciekłych rozumie się: ścieki bytowe, ścieki komunalne oraz ścieki przemysłowe, w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145).
- ¹⁴⁾ W szczególności niedopełniają obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
- ¹⁵⁾ Jeżeli posiada.

3.1.6. INFRASTRUKTURA DROGOWA

Sieć komunikacyjna, czyli system dróg krajowych, powiatowych i gminnych jest jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój gospodarczy danego obszaru, co sprzyja rozwojowi transportu i pozwala na łatwe przemieszczanie się do miejsc pracy i szkół.

Gmina Trzciana jest bardzo korzystnie zlokalizowana – przez Trzcianą i Leszczynę przebiega droga wojewódzka Nr 966.

Rozkład dróg w Gminie Trzciana przedstawia poniższa tabela.

Tabela Wykaz dróg na terenie Gminy Trzciana

	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość drogi na terenie Gminy
A. DROGI WOJEWÓDZKIE			
	Nr 966	wojewódzka	6, 730 km
B. DROGI POWIATOWE			
1.	2095K	Trzciana – Łąka Dolna	6,713
2.	2071K	Łąka Dolna – Łapanów	4,112

3.	2072K	Leszczyna – Nowe Rybie	9,724
4.	2074K	Żegocina – Kamionna	1,324
5.	2081K	Leszczyna – Wieruszyce	2,221
6.	2082K	Olchawa - Leszczyna	2,047
ŁĄCZNIE			36,101 km

DROGI GMINNE

	Numeracja dróg	Drogi razem	Ulepszona, asfaltowa	Nieulepszona, tłuczniowa	Gruntowa
Leszczyna	1-18	12370	1580	2100	8690
Trzciana	19-70	25705	10900	4835	9970
Łąka Dolna	71-97	17005	8780	95090	7275
Ujazd	98-115	8110	4130	250	3730
Kierlikówka	116-135	12410	7330	2230	2850
Rdzawa	136-160	14230	7250	2450	4530
Kamionna	161-203	23670	10740	2400	10530
OGÓŁEM		113500	50710	15215	47575

W systemie transportowym Gminy Trzciana ważną rolę odgrywa transport samochodowy. Zbiorowy transport osób organizują głównie usługi prywatnych przewoźników na liniach „Max Bus” i „Bus – Przewozy”. Obydwie firmy zapewniają dogodne połączenia z miejscowościami na trasie Limanowa – Kraków. Mieszkańcy Gminy

Trzciana mogą również korzystać z usług przewoźnika „Telesfor”, który świadczy usługi na trasie Kamionna - Bochnia i Kamionna – Kraków. Niewystarczające są jednak usługi komunikacyjne świadczone z miejscowości Kamionna, ponieważ kursuje tu tylko kilka kursów do Bochni i Krakowa. Biorąc pod uwagę potrzeby mieszkańców jest to niewystarczająca ilość kursów, zwłaszcza w kierunku Krakowa. Najbliższa stacja PKP znajduje się w Bochni. Mieszkańcy gminy posiadający samochody mogą korzystać ze Stacji Paliw prowadzonej przez Spółdzielnię Kółek Rolniczych w Trzcianie.

Ze względu na wzrastający poziom ruchu samochodowego, następuje szybsze zużywanie się nawierzchni dróg i konieczność częstszych prac naprawczych. Drogi gminne i powiatowe wymagają ciągłych remontów nawierzchni oraz budowy chodników, które Gmina wspólnie z Powiatem systematycznie modernizuje.

W roku 2014 zostały wyremontowane drogi gminne w kilku miejscowościach za kwotę ponad 660 000 zł. Pieniądze na remonty pozyskane zostały z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego (środki Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji), a także z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

Na bieżące remonty dróg gminnych wydano w 2014 roku 30 000 zł. Na utwardzenie dróg przeznaczono 24 000 zł. Natomiast koszt projektów ścieżek rowerowych w Leszczynie i w Kamionnej wyniósł 40 000 zł.

3.1.7. INFRASTRUKTURA KULTURY I SPORTU

Kultura

Działalność kulturalno - oświatową w Gminie prowadzi Świetlica Gminna w Trzcianie wraz z jej filiami w Leszczynie, Łąckie Dolnej, Kamionnej, i Ujeździe, a także Biblioteka Gminna w Trzcianie wraz z jej filiami w Leszczynie, Łąckie Dolnej i Kamionnej. Świetlica Gminna realizuje różne projekty, inicjuje imprezy kulturalne o charakterze lokalnym, np. Święto Gminy Trzciana, warsztaty artystyczne, itp. Strażacka Orkiestra Dęta w Leszczynie na czele z kapelmistrzem Włodzimierzem Pietrasem uświetnia wiele uroczystości religijnych i patriotycznych. Nieprzerwanie od 2000 r. na terenie Gminy Trzciana swoją działalność prowadzi Klub Sportowy Trzciana 2000. Udział młodzieży zarówno należącej do Klubu, jak też tej kibicującej drużynom w różnych rozgrywkach i zawodach piłkarskich, głównie na

terenie boiska sportowego w Rdzawie – stanowi dobrą alternatywę do aktywnego spędzania czasu w gronie znajomych, w otoczeniu uroków Parku Podworskiego w Rdzawie.¹⁶

W Gminie Trzciana jest wiele utworów i dzieł których autorami są twórcy kultury. To dzięki nim mieszkańcy Gminy Trzciana mają możliwość bezpośredniego kontaktu z kulturą, poezją i lokalnymi dziełami sztuki. Funkcjonuje również wiele zespołów m.in. Astravox, Śpiewające Gitary, które odnoszą coraz większe sukcesy, nie tylko na arenie gminnej.

Oświata i wychowanie

Jednym z czynników warunkujących rozwój społeczno-gospodarczy gminy jest jakość zasobów ludzkich, o czym decyduje m.in. poziom wykształcenia mieszkańców, kwalifikacja zawodowa, wiedza i doświadczenie mieszkańców umożliwiające ich przekwalifikowanie się. Jest to ważna kwestia, ponieważ analizując wyniki zawodowe można wysnuć wniosek, że obecnie bardzo liczy się mobilność zawodowa. Stąd też w Gminie Trzciana istnieje stosunkowo wiele podmiotów edukacyjnych, które tworzą bogatą ofertę szkoleniową dla mieszkańców. Edukacja jest również niezwykle ważnym elementem, gdyż kształtuje postawy dzieci, które już jako osoby dorosłe będą mogły pracować na rzecz ogólnospołecznego dobra kraju, w którym żyją. Będąc świadomym tych kwestii zarówno Ustawodawca jak i poszczególne resorty zajmujące się Edukacją, Oświatą oraz wsparciem dla rodzin z dziećmi duży nacisk kładą na upowszechnianie edukacji przedszkolnej, wczesnoszkolnej jak i wyrównywanie szans dzieci z terenów wiejskich. System oświaty i edukacji w Gminie tworzą przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoła muzyczna I stopnia, biblioteka.

Placówki edukacyjne i oświatowe Gminy Trzciana.

¹⁶ Informator Gminy Trzciana, 2012

ŻŁOBKI	2012	2013	2014
Żłobki i kluby dziecięce	-	-	-
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych (w ciągu roku)	-	-	-

EDUKACJA	2012/13	2013/14	2014/15
Placówki wychowania przedszkolnego	6	6	6
w tym przedszkola	2	2	2
Miejsca w przedszkolach	126	144	135
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	226	245	212
w tym w przedszkolach	125	142	121
Szkoły podstawowe	5	5	5
Uczniowie szkół podstawowych	392	379	412
Szkoły gimnazjalne	3	3	3
Uczniowie szkół gimnazjalnych	214	223	218
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach: podstawowych	14	14	15
gimnazjalnych	18	19	18

. Źródło: http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_bochenski/trzciana.pdf

Początki oświaty w gminie sięgają XVI wieku. Przyklasztorna szkoła prowadzona przez Kanoników Regularnych od Pokuty istniała już przed 1596 rokiem. Wraz ze zniesieniem klasztoru Księży Marków w Trzcianie w 1817 roku szkoła przyklasztorna została oddzielona i zamieniona na trywialną. Do tej szkoły przydzielono gminy: Trzciana, Leszczyna, Łąka Dolna, Zbydniów, Ujazd, Rdzawa. 26 maja 1875 r. przekształcono szkołę pospolitą w Trzcianie na etatową. W 1902 roku otwarto klasę nadetatową. W 1909 roku do szkoły uczęszczało 190 dzieci. Na początku XX wieku wybudowano nowy budynek szkolny (obecna świetlica szkolna). Uczono także w domach prywatnych, a od 1930 również w budynku gminy (obecnie jest tam poczta). W latach 1957 - 1960 wybudowano, dzięki staraniom ówczesnego kierownika szkoły Augustyna Młynarskiego, a następnie jego żony Genowefy, budynek obecnej szkoły. Szkoły funkcjonowały we wszystkich wioskach obecnej gminy. W Rdzawie od 1889, w Kierlikówce od 1875, Ujeździe od 1913 (do 1961), w Łące Dolnej od 1889, Leszczynie i Kamionnej od 1894 roku.

Ofertę edukacyjną i oświatową na terenie Gminy Trzciana tworzą:

- **Publiczna Szkoła Podstawowa im. Edwarda Dembowskiego w Kierlikówce.**

32-732 Kamionna

Kierlikówka 4

tel/fax: 14 613-60-23

e-mail: pspk4@op.pl

<http://pspkierlikowka.szkolnastrona.pl/>

- **Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kamionnej.**

32-732 Kamionna

Kamionna 263

Tel: 14 613-70-03

email: pspkamionna@op.pl

<http://pgkamionna.szkolnastrona.pl>

- **Zespół Placówek Oświatowych w Trzcianie.**

32-733 Trzciana
Trzciana 403
tel:14 613 60 11
email:pgtrzciana@wp.pl
www.trzciana.edu.pl

• **Zespół Placówek Oświatowych w Trzcianie.**

32-733 Trzciana
Trzciana 403
tel:14 613 60 11
email:pgtrzciana@wp.pl
www.trzciana.edu.pl

- Publiczne Gimnazjum im. Księdza Stefana Kardynała Wyszyńskiego,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Kantego,

- Publiczne Przedszkole,
- Szkoła Muzyczna I Stopnia,

• **Zespół Szkół w Leszczynie.**

32-733 Trzciana

Leszczyna 132

Tel.14 613 60 36

email:pzsleszczyna@op.pl

www.pzsleszczyna.szkolnastrona.pl

- Publiczne Gimnazjum im. Generała Władysława Andersa,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Generała Władysława Andersa,

• **Publiczna Szkoła Podstawowa im. Św. Kingi w Łąckiej Dolnej**

32-733 Trzciana

Łącka Dolna 136

Tel.14 613 60 17

email: psplaktadolna@wp.pl

Wykaz jednostek oświatowych objętych obsługą finansowo- księgową przez GZOS w Trzcianie:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kamionnej,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Edwarda Dembowskiego w Kierlikówce,
- Zespół Szkół w Leszczynie:

-Publiczne Gimnazjum im. Gen. Władysława Andersa,-

-Publiczna Szkoła Podstawowa im. Gen. Władysława Andersa,-

• **Publiczna Szkoła Podstawowa im. Św. Kingi w Łąckiej Dolnej,**

• **Zespół Placówek Oświatowych w Trzcianie:**

-Publiczne Gimnazjum im. Księdza Stefana Kardynała Wyszyńskiego ,-

-Publiczna Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Kantego,-

-Publiczne Przedszkole,-

-Szkoła Muzyczna I Stopnia.¹⁷

Każda z placówek oferuje nie tylko ofertę edukacyjną zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Edukacji Narodowej, ale również dostosowaną do potrzeb społeczności lokalnej. W każdej szkole funkcjonują oddziały przedszkolne.

Kwalifikacje nauczycieli są wystarczające, pozwalają prowadzić naukę wszystkich przedmiotów przewidzianych w systemie kształcenia.

Wysokie oczekiwania jakie stawia absolwentom szkół rynek edukacyjny i zawodowy rodzą konieczność ciągłej pracy nad poprawą osiąganych wyników szkolnych poprzez mobilizowanie uczniów do nauki, lepszą współpracę nauczyciel – uczeń – rodzic, pokazywanie pozytywnych wzorców, organizowanie dodatkowych zajęć dla uczniów słabszych i opóźnionych w nauce. W szkole w miarę potrzeb organizowane jest nauczanie indywidualne oraz zajęcia rewalidacyjno-wyrównawcze. Zajęcia te organizowane są na podstawie opinii i orzeczeń z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

SZKOŁY	STAN OBECNY 2015/2016	ROK
--------	-----------------------	-----

¹⁷ <http://www.trzciana.pl/oswiata.html>

	ODROCZONE	I	II		III	IV	V	VI	SUMA	2014/2015	
KAMIONNA	10	14	15		17	15	14	10	85	90	-5
KIERLIKÓWKA	7	10	13		12	7	16	11	69	69	0
LESZCZYNA	7+2	16	19		18	10	10	16	89	86	3
ŁĄKTA DOLNA	11	9	7		10	8	4	9	47	48	-1
TRZCIANA	15	14	19	21	20	12	21	10	117	119	-2
SUMA	50+2	63	94		77	52	65	56	407	412	-5

GIMNAZJA	STAN OBECNY 2015/2016							ROK	
	I		II		III		SUMA	2014/15	
KAMIONNA	18		8		16		42	32	10
LESZCZYNA	23		15		16		54	43	11
TRZCIANA	21	21	22	21	24	30	139	143	-4
SUMA	83		66		86		235	218	17

Szkoła Muzyczna	cykl	I	II	III	IV	V	VI	SUMA	2014/2015	30.09.2015r.
	6	27	20	14	8	7	22	98		
	4	11	21	9	6	XXX	XXX	47		
		38	41	23	14	7	22	145	133	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Trzcianie.

Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku w 2014 r.:			
0-2 lata	-	240	
3-6 lat	-	282	
7-12 lat	-	374	
13-15 lat	-	213	

http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_bochenski/trzciana.pdf

W gminie funkcjonują dwa przedszkola – w tym prowadzone przez Stowarzyszenie. Edukacja na tym poziomie daje szansę na rozwój kluczowych umiejętności poznawczych, emocjonalnych i społecznych, które wyrównują ubytki wpływające z ubogiego środowiska

rodzinnego. Jest to istotne, gdyż zaniedbania na tym poziomie są bardzo kosztowne i trudne do nadrobienia.

Dlatego w przypadku braku placówek tego typu ważne jest wypracowanie alternatywnych form wychowania przedszkolnego. W gminie nie ma zatrudnionego pedagoga, co powoduje, że niemożliwa jest do zapewnienia opieka i nadzór pedagogiczny w placówkach. Gmina nie dysponuje stanowiskami dziennego opiekuna, co stanowi przeszkodę do powrotu do pracy dla młodej mamy. Nie ma również żadnej placówki wsparcia dziennego tj. świetlicy, ogniska wychowawczego czy klubu młodzieżowego, a wzbogacenie oferty zajęć programowych a takie formy pomocy w opiece nad dziećmi jest bardzo pożądane.

Młodzież z terenu Gminy Trzciana najczęściej korzysta z oferty edukacyjnej w zakresie kształcenia zawodowego i średniego w Bochni, Limanowej, Łapanowie, Żegocinie i Krakowie.

W 1996 roku w Gminie funkcjonowały:

- 2 przedszkola o 3 oddziałach, do których uczęszczało 61 dzieci oraz 4 oddziały przedszkolne dla 64 dzieci. Łącznie opieką przedszkolną objętych było 125 dzieci, czyli 35% dzieci w wieku 3-6 lat,
- 6 szkół podstawowych o 48 oddziałach, do których uczęszczało 793 dzieci uczących się w 42 pomieszczeniach do nauki. Na jedno pomieszczenie do nauki przypadało więc 18,9 uczniów. Zmianowość wynosiła 1,1.

Dla porównania w 2009 roku w Gminie funkcjonowały:

- 1 przedszkole o 3 oddziałach, do których uczęszczało 793 dzieci uczących się w 42 pomieszczeniach do nauki. Na jedno pomieszczenie do nauki przypadało więc 18,9 uczniów. Zmianowość wynosiła 1,1.

Dla porównania w 2009 roku w Gminie funkcjonowały:

- 1 przedszkole o 3 oddziałach, do których uczęszczało 64 dzieci oraz 5 oddziałów przedszkolnych dla 71 dzieci. Łącznie opieką przedszkolną objętych było 135 dzieci w wieku 3-6 lat.
- 6 szkół podstawowych o 33 oddziałach, do których uczęszczało 425 dzieci.

Sport

Gmina posiada dobre warunki do uprawiania sportu i rekreacji. Decyduje o tym niezła baza sportowa i świetne warunki terenowe, zwłaszcza w południowej części gminy. Największym obiektem sportowym na terenie gminy jest pięknie położony stadion piłkarski w Rdzawie oraz nowo wybudowany obiekt sportowy „Orlik 2012”.

Istnieją także:

- Asfaltowe boiska przyszkolne w Łąckiej Dolnej, Trzcianie, Kierlikówce,
- Wielofunkcyjne boisko w Rdzawie (tenis ziemny, piłka ręczna, siatkówka, koszykówka) o nawierzchni ze sztucznej trawy,
- Trawiaste boiska do piłki siatkowej, koszykowej, piłki ręcznej, mini piłki nożnej w Kierlikówce,
- Sale gimnastyczne: duża w Zespole Szkół w Leszczynie oraz Zespole Placówek Oświatowych w Trzcianie oraz mniejsze w szkołach podstawowych w Kamionnej i Łąckiej Dolnej,
- Trzy oznakowane trasy rowerowe,
- Latem istnieje możliwość kąpieli w rzece Pluskawce w Rdzawie /Na Skalkach/.
- Zimą czynne są wyciągi narciarskie na stoku Kamionnej, położone w Laskowej.

W gminie od 2000 roku działa Klub Sportowy „Trzciana 2000”, który prowadzi sekcje piłki nożnej seniorów i juniorów. Gmina dla mieszkańców gminy i ich gości oraz turystów organizuje szereg imprez rekreacyjnych i sportowych, do których należy m. in. Święto Gminy, podczas którego rozgrywane są różne zawody sportowe (np. wyścigi rowerowe), Gminny Turniej Piłkarski, podczas którego drużyny wszystkich gminnych miejscowości walczą o Puchar Wójta Gminy.¹⁸

¹⁸ <http://www.trzciana.pl/sport.html> (data dostępu: 18.02.2016r.)

Największym obiektem sportowym na terenie gminy jest pięknie położony stadion piłkarski w Rdzawie.

JUNIORZY

LIGA REJONOWA JUNIORÓW - GRUPA I

SENIORZY

PODOKRĘG BOCHNIA - KLASA A

DANE KLUBU SPORTOWEGO ‘TRZCIANA ROKU 2000’ – ROK 2014¹⁹

L.p.	Drużyna	Ilość zawodników	Klasa rozgrywkowa	Trener	Kierownik drużyny
1	Oldboye	12	Turnieje		Bębenek Krzysztof
2	Seniorzy	23	Kl. A (bocheńska)	Cholewa Bogdan	Babral Maciej
3	Juniorzy	17	II Liga (bocheńska)	Cholewa Bogdan	Babral Maciej
4	Trampkarze (ur. 2000-2001) (Szk. Piłk. B&T)	16	II Liga (bocheńska)	Tabak Stanisław	Babral Maciej

¹⁹ Informator Gminy Trzciana 2014

5	Młodziki (ur. 2002) (Szk. Piłk. B&T)	15	I Liga (tarnowska)	Tabak Stanisław	Babral Maciej
6	Młodziki (ur. 2004-2005) (Szk. Piłk. B&T)	11	II Liga (bocheńska)	Zdebski Wojciech	Babral Maciej
7	Orliki (ur. 2004-2005) (Szk. Piłk. B&T)	11	II Liga (wielicka)	Mucha Maciej	Babral Maciej
8	Żaki (ur. 2006-2007) (Szk. Piłk. B&T)	9	Turnieje	Mucha Maciej	Babral Maciej
9	Skrzaty (ur. 2008-2011) (Szk. Piłk. B&T)	10	Turnieje	Mucha Maciej	Babral Maciej

RAZEM:

124

Świetlice

Godziny pracy świetlic w Gminie Trzciana

1. Gminna Świetlica w Trzcianie

Poniedziałek: 8.00 – 16.00

Środa: 14.00 - 20.00

Czwartek: 8.00 – 16.00

Piątek: 12.00 – 21.00

Sobota: 12.00 – 21.00

2. Świetlica Filialna w Kamionnej

Środa: 14.00 – 21.00

Piątek: 14.00 – 21.00

Sobota: 14.00 – 21.00

Działania na rzecz kultury Świetlicy w Kamionnej w 2014 roku dotyczyły kontynuacji tradycji teatru amatorskiego. W styczniu premierowo wystawiona sztuka pt. „Betlejem Polskie” wg Lucjana Rydla. Sztuka została wystawiona 6-krotnie. Natomiast w listopadzie

zorganizowano „I Jesienną Biesiadę Kamieńskiej Przy Winie Domowej Roboty”, która miała na celu zintegrowanie lokalnego środowiska, aktywizację społeczności.

3. Świetlica Filialna w Leszczynie

Wtorek: 16.00 – 21.00

Czwartek: 16.00 – 21.00

Sobota: 16.00 – 21.00

Niedziela: 16.00 – 21.00

Zajęcia realizowane w 2014 roku przez Świetlicę w Leszczynie dostosowane były do potrzeb i zainteresowań dzieci, młodzieży jak i lokalnej społeczności. Prowadzone one były pod kątem edukacji, wychowania, kultury, integracji i profilaktyki oraz oparte były na zainteresowaniach uczestników. Dzieci i młodzież wolny czas spędza na rozgrywkach w bilarda, tenisa stołowego, rzutkach, czytaniu, słuchaniu dobrej muzyki, grach planszowych. Organizowane były spotkania, na których miały miejsce projekcje filmowe oraz zajęcia plastyczne z papieroplastyki, bibułkarstwa i origami. Zajmowano się wykonywaniem gazetek tematycznych, m.in.. o tematyce ekologicznej, patriotycznej, okolicznościowej.

4. Świetlica Filialna w Łąckiej Dolnej

Wtorek: 12.00 – 19.00

Czwartek: 12.00 – 19.00

Sobota: 13.00 – 18.00

We wrześniu 2006 roku przy świetlicy rozpoczął swoją działalność zespół tańca nowoczesnego „Junior Stars”. Do zespołu należą uczennice Szkoły Podstawowej w Łąckiej Dolnej. Przy świetlicy znajduje się altana, która została wyposażona w grill i ławki ze stolikami. Natomiast budynek świetlicy został wyposażony w siłownię, bilard, stół do tenisa.

5. Świetlica Filialna w Ujeździe

Wtorek: 16.00 – 21.00

Środa: 16.00 – 21.00

Piątek: 16.00 – 21.00

Sobota: 16.00 – 21.00

W świetlicy znajduje się Wioska Multimedialna – Kształcenie na odległość na terenie wiejskich, która została współfinansowana przez Unię Europejską. W skład centrum komputerowego wchodzi pięć stanowisk komputerowych i umożliwia bezpłatny dostęp do komputerów i internetu. W świetlicy istnieje także punkt czytelniczy, w którym młodzież może korzystać ze zbiorów lektur i innych książek.

Działalność Gminnej Świetlicy to przede wszystkim współpraca z Gimnazjum i Szkołą Podstawową. Ze względu na trudne warunki lokalowe szkoły okolicznościowe akademie,

dyskoteki, konkursy - corocznie organizowany konkurs twórczości Herberta, egzaminy próbne, otwarte dni Gimnazjum odbywają się w Świetlicy.

W wyremontowanym pomieszczeniu po sali ślubów urządziła się wystawy. Zorganizowane wystawy to:

- wystawa gobelinów i obrazów wykonanych haftem przez p. Jadwigę Konarzewską - Patykiewicz,
- prac malarskich Pawła Sroki,
- collage luksografii i poezji P. Koszmidra.

	2014
Biblioteki i filie	4
Czytelnicy w bibliotekach publicznych	1465
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	18

http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_bochenski/trzciana.pdf

Organizacje pozarządowe

STOWARZYSZENIE PROMOCJI I ROZWOJU LOKALNEGO GMINY TRZCIANA - KRS: 0000047033

W listopadzie 1999 roku 17 mieszkańców gminy utworzyło Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Regionalnego Gminy Trzciana. Powołano wtedy trzyosobowy Komitet Założycielski, który zajął się sprawą rejestracji stowarzyszenia. Trochę to trwało zanim sąd dokonał rejestracji, ale w tej chwili SopiRL może już działać. Kilka tygodni temu odbyło się pierwsze walne zebranie członków. Prócz członków stowarzyszenia, wśród których są m.in. wójt gminy Józef Nowak i sekretarz gminy Danuta Michniak-Dutkiewicz, wzięła w nim udział Renata Duda - kierowniczka zespołu, który opracował strategię rozwoju Gminy Trzciana. Można ją uznać za matkę chrzestną tego stowarzyszenia, gdyż to właśnie ona wykazywała władzom gminy potrzebę istnienia takiej organizacji i bardzo dużo pomogła w opracowaniu statutu. Stowarzyszenie zarejestrowano w 2001 roku.

Podczas zebrania poinformowano członków o fakcie rejestracji stowarzyszenia. Dokonano wyboru władz organizacji - zarządu i komisji rewizyjnej. Prezesem Zarządu SopiRL wybrany został Antoni Wołowicz, znany jako sołtys Leszczyny i radny gminny. Zebrani dokonali także zmian w statucie oraz ustalili plan działania na najbliższy okres. Nowo wybrane władze trzciańskiego stowarzyszenia liczą na dobrą współpracę z władzami gminy oraz innymi

instytucjami, w tym z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego i innymi stowarzyszeniami. - Chcemy najpierw sami się doszkolić i dowiedzieć jak możemy pomóc mieszkańcom gminy, by nie wyważać otwartych już drzwi, a potem działać - twierdzi prezes stowarzyszenia Antoni Wołowicz. Prezes i cały zarząd stowarzyszenia doskonale zdają sobie sprawę z tego, jak trudno będzie zdobyć środki na działalność organizacji i konkretną pomoc dla miejscowej ludności. Wiedzą, że najłatwiej będzie uzyskać granty na szkolenia i od tego planują właśnie zacząć swoją działalność. Wkrótce ustalą dokładniejszy plan działania na najbliższe lata.

• **STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI KAMIONNA - KRS: 0000160488**

27 lutego 2003 roku, z inicjatywy społeczności wiejskiej, zorganizowano w Kamionnej zebranie, podczas którego założono Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Wsi Kamionna. Grupa inicjatywna przygotowała projekt statutu i rozpoczęła starania o rejestrację organizacji. Stało się to faktem 8 maja 2003 roku. Podstawowym celem organizacji stało się założenie i prowadzenie szkoły na prawach szkoły publicznej. Określono także pozostałe cele: wspomaganie inicjatyw gospodarczych mieszkańców wsi Kamionna, a przede wszystkim tworzenie infrastruktury dla rolnictwa, aktywizacji zawodowej i zwalczania bezrobocia, działanie na rzecz poszanowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz ochrony środowiska, gromadzenie środków finansowych, rzeczowych i innych umożliwiających prowadzenie działalności statutowej stowarzyszenia, wspieranie rozwoju kultury fizycznej, sportu i rekreacji w środowisku wiejskim oraz działanie na rzecz ochrony zdrowia i niesienie pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym. Swoje cele Stowarzyszenie zamierza realizować poprzez współpracę z innymi organizacjami społecznymi i samorządowymi, wspieranie przedsiębiorczości w środowisku lokalnym, angażowanie młodych pokoleń w rozwój gospodarczy i kulturowy wsi, prowadzenie działalności integrującej środowisko wiejskie poprzez aktywność kulturalną, rekreacyjną i towarzyską, podnoszenie wiedzy mieszkańców, przede wszystkim w zakresie organizacji produkcji i poprawy jej efektywności, doradztwa rolnego, prawnego i finansowego oraz inne działania sprzyjające realizacji celów np. pozyskiwanie sympatyków i sponsorów.

• **STOWARZYSZENIE „EDUKREATYWNI” W KAMIONNEJ – KRS: 0000550737**

Stowarzyszenie EduKreatywni w Kamionnej powstało w lutym 2015 roku. Tworzone jest przez młodych wiekiem lub duchem kreatywnych ludzi z małej miejscowości, których misją jest zmiana wizerunku polskiej wsi z ubogiej pod względem kultury i edukacji na nowoczesną w technologię, atrakcyjną edukacyjnie oraz kultywującą tradycje europejskie społeczność.

Główne działania Stowarzyszenia koncentrują się na lokalnej społeczności Gminy Trzciana, a obszarem działania Stowarzyszenia jest Rzeczpospolita Polska. Dla realizacji celów statutowych stowarzyszenie może również działać na terenie innych państw. Działalność Stowarzyszenia „EduKreatywni” oparta jest na społecznej pracy swoich członków, a do prowadzenia oraz realizacji zadań i celów statutowych zatrudnia pracowników.

Nadrzędnym zadaniem stowarzyszenia jest działanie na rzecz szkół, placówek, instytucji oświatowych i osób fizycznych w realizowaniu zadań edukacyjnych, promowanie idei uczenia się przez całe życie, działania na rzecz zachowania i rozwoju lokalnej tożsamości, tradycji, obyczajów, działanie na rzecz ochrony zdrowia i środowiska, wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego, przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym,. Działania te umożliwiają prawidłowe funkcjonowanie prowadzonej szkoły, począwszy od zabezpieczenia finansowego, poprzez organizację placówki, a kończąc na uaktywnianiu całej społeczności szkolnej. Udział w pracach stowarzyszenia daje członkom możliwość kreowania wizerunku szkoły.²⁰

• STOWARZYSZENIE NASZA LESZCZYNA KRS: 0000520151

Stowarzyszenie Nasza Leszczyna z siedzibą w Zespole Szkół w Leszczynie działa od 2014 roku. Współpracuje z samorządem terytorialnym,. organizacjami pozarządowymi. Stowarzyszenie od momentu powstania koncentruje się na wzmacnianiu wzajemnego zaufania, więzi społecznych i obywatelskich, zaangażowaniu oraz poczuciu odpowiedzialności za społeczeństwo lokalne. Dba o transparentność w zakresie planowania, realizacji i finansowania działań. Stowarzyszenie inicjuje i wspiera działania w ramach projektów realizowanych przez inne podmioty np. organizacja wystaw prac malarskich, koncertów Orkiestry Dętej z Leszczyny, współpraca ze Stowarzyszeniem UKS Leszczynka w realizacji projektów dotacyjnych, organizacja imprez kulturalnych typu: kino, teatr. Zainspirowane spełnianiem życzeń i oczekiwań mieszkańców jest realizatorem wielu akcji charytatywnych, imprez kulturalno - rozrywkowych o zasięgu gminnym "Piknik Rodzinny" oraz imprez związanych z kultywowaniem tradycji - "Wspólne kolędowanie". W celu poprawy dostępności dzieci wiejskich do wychowania przedszkolnego oraz umożliwienia matkom małych dzieci powrotu do aktywności zawodowej Stowarzyszenie założyło i od 1 września 2015r. prowadzi Niepubliczne Przedszkole z siedzibą w Zespole Szkół w Leszczynie. Niepubliczne przedszkole liczy 25 dzieci w wieku od 3 do 5 lat. Celem Stowarzyszenia jest przede wszystkim aktywizacja społeczności lokalnej w zakresie działalności sportowej, kulturalnej, wspierania dobroczynności i działań humanitarnych, inicjatyw gospodarczych mieszkańców, inicjowanie i organizowanie form wypoczynku,

²⁰ <http://www.stowarzyszenieedukreatywni.org/o-nas.html>

zakładanie i prowadzenie szkół na prawach publicznych oraz niepublicznych placówek opiekuńczo - wychowawczych.

• **STOWARZYSZENIE ORKIESTRY DĘTEJ W LESZCZYNIE KRS: 0000279423**

Jesienią 1947 roku kierownik miejscowej szkoły Franciszek Ferenc wspólnie z kilkoma młodymi chłopakami ze wsi postanowił założyć orkiestrę.

Podpis na odwrocie fotografii orkiestry wykonanej w 1947 roku informuje o jej pierwszym składzie. W zespole grali wtedy: Jan Chojecki, Jan Gadzina, Stanisław Mączka, Antoni Leszczyński, Bronisław Szczepanik, Józef Stochel, Stefan Chojecki, Adam Chojecki, Józef Tracz, Stanisław Gadzina, Jan Duś, Józef Ostroga, Jan Puchała, Józef Dźwigaj, Mikołaj Gadzina, Stefan Skowronek, August Bębenek. Pośrodku zespołu siedział założyciel orkiestry - Kierownik Szkoły w Leszczynie Franciszek Ferenc.

Lata płynęły. W orkiestrze zmieniali się kapelmistrze. Na pewno pierwszym był Andrzej Kaczmarczyk z Rajbrotu. Jego dzieło kontynuował, chyba najbardziej zasłużony dla tej orkiestry, Bolesław Chodorowski z Bochni. Imienia następnego kapelmistrza Dziobaka - muzyka z Krakowa, nikomu nie udaje się przypomnieć. Podobnie jak imienia dyrygenta wojskowego z Tarnowa Łacha, którego członkowie orkiestry odwozili do Muchówki, skąd odjeżdżał autobusem do Tarnowa. Następnym kapelmistrzem był w leszczyńskiej orkiestrze Stanisław Maurer - nauczyciel muzyki z Żegociny. To on przekształcił orkiestrę na strażacką. Dziś to stanowisko zajmuje Włodzimierz Pietras.

W repertuarze dominują melodie marszowe. Poziom artystyczny orkiestry wzrasta. 9 maja 2004 roku w Nowym Wiśniczu odbyła się VII Parada Orkiestr Dętych, w której zagrało 12 orkiestr. Każda prezentowała 20-minutowy program. Występ muzyków z Leszczyny, przygotowanych przez kapelmistrza Włodzimierza Pietrasa, był bardzo udany. Zajęli trzecie miejsce, uzyskali nagrodę pieniężną i zakwalifikowali się do festiwalu "Echo Trombity".

Rok później na tej samej imprezie orkiestra z Leszczyny zajęła II lokatę, a w IX Wiśnickiej Paradzie Orkiestr Dętych w 2006 r. zespół z Leszczyny sklasyfikowany został w kategorii orkiestr strażackich również na drugim miejscu, tuż za szeroko znaną i wielokrotnie nagradzaną OSP Grobla. Orkiestra, działająca pod patronatem Urzędu Gminy w Trzcianie i prowadzona przez kapelmistrza Włodzimierza Pietrasa, została zakwalifikowana do Finału XXIX Małopolskiego Festiwalu Orkiestr Dętych "Echo Trombity 2006" w Nowym Sączu. Także tam spisała się znakomicie, zajmując II miejsce w kategorii orkiestr OSP. Jubileuszowa - X. Wiślicka Parada Orkiestr Dętych potwierdziła duże umiejętności orkiestry, gdyż jury sklasyfikowało ją na wysokim, trzecim miejscu. Zespół, któremu po raz pierwszy towarzyszyły marżonетки ("Lets Dance" - podopieczne pani Beaty Pyrz), prezentował się znakomicie i był owacyjnie przyjęty przez wiślicką publiczność. Dzięki pomocy finansowej Rady Sołeckiej Wsi Leszczyna i Urzędu Gminy w Trzcianie udało się zakupić nowe mundury, z czerwonymi emblematami, na których podano nazwę orkiestry. Poprawiły się także warunki w sali świetlicy, gdzie zespół odbywa próby, gdyż każdy z muzyków posiada tam już własną szafkę.

Jubileusz 60-lecia orkiestra świętowała w dniu 28 lipca 2007 roku w Trzcianie. W uroczystości wzięło udział wielu distinguished gości, m. in. poseł Wiesław Woda, członek Zarządu Województwa Małopolskiego Wojciech Kozak i Starosta Bocheński Jacek Pająk. Po nabożeństwie w kościele parafialnym w Trzcianie kolumna strażaków z wszystkich jednostek gminy oraz Orkiestra Jubilatka i pozostałe zaproszone na święto orkiestry przemaszerowały pod budynek Publicznego Gimnazjum w Trzcianie, gdzie odbyła się najpierw część oficjalna, a potem wielki, wspaniały koncert wszystkich orkiestr, zakończony wspólnym odegraniem kilku utworów. Wspólnie z Orkiestra Dętą OSP w Leszczynie zagrały orkiestry z Królówki, Laskowej, Sobolowa i Żegociny.

Dziś trudno sobie wyobrazić znaczące uroczystości strażackie, gminne i państwowe oraz religijne w Gminie Trzciana bez udziału leszczyńskiego zespołu. Muzycy poświęcają swój wolny czas po to, aby nie tylko realizować swoje zainteresowania, ale także wzbogacać uroczystości swoją grą i przynosić chwałę straży, wsi i gminie.

• **Uczniowski Klub Sportowy Leszczynka**

Uczniowski Klub Sportowy Leszczynka datuje swoją działalność od roku 1996. Jest Stowarzyszeniem zrzeszającym uczniów, nauczycieli Zespołu Szkół i rodziców. Siedzibą

Klubu jest Zespół Szkół w Leszczynie. UKS jest Stowarzyszeniem posiadającym osobowość prawną, działa zgodnie z ustawą o kulturze fizycznej, ustawą Prawo o stowarzyszeniach i ustawą o systemie oświaty oraz własnym Statutem. Celem Klubu jest organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów, uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze działania samorządu terytorialnego, organizowanie zajęć, zawodów sportowych, rajdów rowerowych, imprez rekreacyjno - sportowych dla uczniów i młodzieży miejscowości Leszczyna. Klub dba o kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości, prawidłowych zachowań zawodników, jak również uczy poprawnego zachowania uczniów w roli kibiców. Kształtuje właściwe nawyki spędzania wolnego czasu oraz dbałości o własne zdrowie i sprawność fizyczną. Prowadzi zespół taneczny cheerleader, który uatrakcyjnia wydarzenia kulturalne i sportowe, imprezy lokalne, gminne, powiatowe. W celu poprawy aktywności lokalnej, rozwoju rekreacji i turystyki, w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 Stowarzyszenie pozyskało dotację w kwocie 16322,06 zł. na utworzenie "Ogólnodostępnego placu rekreacyjnego z punktem wypoczynkowym dla turystów szlaku rowerowego w miejscowości Leszczyna". Plac został wyposażony w sprzęt siłowni zewnętrznej wraz z miejscem do odpoczynku (altana) i przygotowania posiłków (grill) dla turystów Gminnego Szlaku Rowerowego i innych osób. Plac ten sąsiaduje z placem zabaw dla dzieci młodszych oraz wielofunkcyjnym boiskiem szkolnym co sprzyja organizowaniu aktywnego wypoczynku dla całych rodzin.

3.1.8. ZABYTKI

➤ Kościoły

Na terenie gminy są aż cztery parafie. Najstarsza z nich to parafia trzciańska. Jej początki sięgają XIII wieku. Kolejną, powstałą z odłączenia od Trzciany jest parafia w Kamionnej, którą ustanowiono przed wybuchem II wojny światowej. Także z odłączenia od parafii w Trzcianie powstały dwie najmłodsze: w Leszczynie (1982 r.) i Kierlikówce (2000 r.). Część mieszkańców Łątki Dolnej należy do parafii w Łącku Górnej.

Trzciana jako osada zaistniała w XIII wieku. W latach 1262 - 1266 wybudowany został w Trzcianie Klasztor Kanoników Regularnych od Pokuty, ufundowany przez rycerzy Wysza i Dzierżykraj z Niegowici. Klasztor przeżywał zawieruchy wojenne. W okresie wojen szwedzkich w XVII w. został dwukrotnie spalony, a 10 zakonników zamordowanych. W latach 1262-1266 w Trzcianie został lokowany klasztor Kanoników Regularnych Św. Marka jako fundacja rycerska Dzierżykraj i Wysza z Niegowici. Zakonnicy postawili na wzgórzu swój własny, najprawdopodobniej drewniany kościółek.